საქართველო

საქართველოს ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის მთავარი კომიტეტის ორგანო.

რედაქცია და კონტორა: თბილისი, რუსთაველის პროსპექტი № 11 რედაქცია და კანტორა ღიაა ყოველ დღე დილის 9 ს., ნაშუადღევის 2 და ნახ. საათამდის. ტელეფონი № 15—73. მისამართი დეპეშებისათვის: თბილისი „საქართველო" ფოსტის ყუთი № 76

განცხადებანი: განცხადება მიიღება ნაშუადღევის 2 საათამდის. სტრიქონი პეტიტი პირველ გვერდზე 15 მ. მე-4 გვერდზე—12 მ. ს. მგლოვიარო განცხადებანი 30 სტრიქონი—400 მ. 2 ნახ. საათის შემდეგ 200 მანეთით მეტი.

ხელის მოწერა: გაზეთი „საქართველო" ქალაქსა და ქალაქს გარეთ ღირს თვეში—300 მან. ცალკე №—10 მან.

ფასი 10 მან.

წელიწადი მეექვსე. | პარასკევი, ღვინობისთვის 22, 1920 | № 128.

ეროვნულ-დემოკრატიული
პარტიის მთავარი კომიტეტი

მოთავსებულია კვლავ ძველ ბინაზე: დამფუძნებელი კრების ქუჩა № 5, ქარვასლა.
მდივნის ნახვა შეიძლება დილის 9—1 საათამდე,

საქართველოს ეროვნულ დემოკრატ. სტუდენტთა და მოწაფეთა მთავარი კომიტეტი მწუხარებით აუწყებს საზოგადოებას სტუდენტ.

ვარლამ დარისპანიძე რ'ხლაძის

უდროოთ გარდაცვალებას. გამოსვენება მოხდება ალექსანდრეს მე-2 ქუჩიდან ფოფხაძის სახლიდან. დაკრძალვის დღე ცალკე იქნება გამოცხადებული,

გულმოკლული მეუღლე ნოე გიორგის ძე ხომერიკი და შვილი ვიტია ღრმა მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთ და ნაცნობ-მეგობართ მათის დაუვიწყვრის და საყვარელის

ანეტა ივანეს ასული ხომერიკის

უდროოდ გარდაცვალებას, რომელიც მოხდა სამშაბათს 19 ღვინობისთვეს საღამოს 6 საათზე. დაკრძალვა შაბათს, 23 ღვინობისთვეს, ნაშუადღევის სამ საათზე. პანაშვიდი ყოველ დღე, საღამოს ექვს საათზე, ბინაზე, ანასტასიას ქუჩა № 13.

სახელმწ. თეატრი

ოპერა

22 ოქტომბერს
მესამე ბალეტის საღამო მორდკინის
23 ოქტომბერს ოპერა მუშებისთვის
ფაუსტი და ვალპურგიის ღამე
24 ოქტომბერს
ჰოფმანის ზღაპრები
დასაწყისი სრული 7 ნახ. საათზე საღ.
წარმოდგენის დროს შესვლა საყურებელ დარბაზში აკრძალულია
ოპერის დირექტორი: ს. ი ევლახიშვილი.

სახელმწიფო დრამის თეატრი.
(ყოფილი არტისტიული—რუსთაველის პრ., № 21, ტელ. 8—07).

სეზონი 1920—1921 წლისა
შაბათს, ღვინობისთვის 23 ს
ოიდიპოს მეფე
კვირას, ღვინობისთვის 24-ს საღამოთი წარმოდგენა მუშებისათვის
გუშინდელნი შალვა დადიანისა.
დასაწყისი საღამოს 7½ საათზე.
მოქმედების დროს დარბაზში შესვლა აღკრძალულია.

ქართული კლუბი
ღვინობისთვის 23-ს გაიმართება
1 კონცერტი
2, ოპ. **ტოსკა** პუჩინისა, უკანასკნელი მოქმედება.
მონაწილეობას იღებენ: არტისტი მიშელ დ'არიალ ნანობაშვილი, პეტრე ილჩენკო (სკრიპკა) და მარია დელშაპი (სიმღერა) როიალთან დამკვრელი ქ. გოლდმან. დასაწყისი სრულ 8 საათზე. 2—85—1

თბილისის ქალაქის გამგეობა
თანახმად საბჭოს სარეკომენდაციო კომისიის დადგენილებისა ღვინობისთვის 18 ა. წ., ამით აცხადებს, რომ ქალაქში თავისუფალია
მომრიგებელ მოსამართლეთა
ხუთი ადგილი. ვისაც სურს ამ თანამდებობის დაკავება და ამის უფლება აქვთ, თანახმად მომრიგებელ მოსამართლეთა იუსტიციის არსებულ კანონისა, (იხ. № 58, საქართველოს რესპუბლიკა, 1918 წ.) უნდა შემოიტანონ თხოვნა გამგეობაში. 2—83—1

გაიხსნა საწერ მანქანების ბიურო სადაც ბეჭდავენ და სთარგმნიან ყველა ენებზე. აქვე ასწავლიან ბეჭვდა ამერიკულ ბრმა მეთოდით. დაკვეთებს ასრულებენ სწრაფად, სუფთად და იაფად. ოლღას ქუჩა № 3 მაღაზია № 6 „კონკურენცია"
1—3209—1 პატივისცემით ივანე თემურაზის ძე გვათუა.

ინგლისური მაღაზია
დამზადებული ტანისამოსით
კაცის კოსტიუმი 10,000 მანეთიდან
კაცის პალტო 14,000 მანეთიდან
ქალის პალტო 12,000 მანეთიდან
რუსთაველის პრ. № 23 (გოლოვინის)
1—1 3199

გაიხსნა
რესტორანი ინტერნაციონალი
სასტუმრო „ინტერნაციონალთან" (თავისუფლების მოედანი)
პირველი ხარისხოვანი სამზარეულო
მუსიკა კაბინეტები | სუფრის თეთრეული
5—8311

განცხადება
სამხედრო სამინისტროს სამნეო განყოფილება ამით აცხადებს, რომ 1920 წ. 4 ნოემბერს, დილის 12 ნახ. საათზედ მოხსენებულ განყოფილებაში სიტყვიერი და წერილობითი განცხადებით ხელმეორეთ დანიშნულია
საჯარო ვაჭრობა
თბილისის გარნიზონისთვის ერთის წლის ვადით ხორცის და ცხიმის ჩაბარების შესახებ. დაწვრილებითი ცნობები მსურველთ შეუძლიანთ მიიღონ ყოველ დღე სამნეო განყოფილების სასურსათო სექციაში ბარიათინის ქუჩა, № 10, დილის 9 საათიდან ნაშუადღევის სამ საათამდის. 82. 3—1,

საქართველოს სავაჭრო-სამრეწველო პალატის
საბუხჰალტერო კურსები
სწავლა (ქართულ ენაზე) დაიწყება 20 ღვინობისთვეს, საჭირო ცნობების მიღება შეიძლება ყოველ დღე (კვირა დღითაც) 12-ს საათამდე პალატის სასკოლო განყოფილებისაგან (ეროვნული საბჭოს ქუჩა, № 11; ყოფილი ფრეილინის ქუჩა). 3—3170—3

განწირულნი

მმართველი პარტიის წინაშე ჩვენი ქვეყნის ეკონომიური არევ-დარევის სახით წამოიჭრა საშინელი სფინქსი, რომელიც ემუქრება მას: ან გამომიცან, ან გადაგყლაპავო.

სოციალ-დემოკრატიის ბრძენი ოიდიპოსები წელზე ფეხს იდგ მენ, რომ უვნებლად გამოვიდნენ ხიფათიდან: მოაწყვეს განსაკუთრებული თათბირი საქართველოს ეკონომიური მდგომარეობაზე. მაგრამ უკვე იქიდან, რაც ითქვა ჯერ-ჯერობით ამ თათბირზე, მოჩანს, რომ მენშევიკური ოიდიპოსები სრულიად მოუმზადებელი ყოფილან სფინქსთან საბრძოლველად. თურმე ჩვენს მმართველ პარტიას არ ჰქონია თავისი საკუთარი შეხედულება ჩვენი ქვეყნის ეკონომიურ ვითარებაზე. მმართველი პარტია ეკონომიურ პროგრამმას მოკლებულია!.. ეს მხოლოდ საქართველოში თუ არის შესაძლებელი.

ჩვენ არ ვაჭარბებთ. მართალია, ბევრი რამ არის ნათქვამი ამ თათბირზე ისეთი, რაც ჭეშმარიტებას წარმოადგენს. მაგრამ ისიც უნდა აღინიშნოს, რომ ეს ის ჭეშმარიტებაა, რომელსაც სოციალ-დემოკრატიული პარტია მუდამ ებრძოდა დემაგოგიური საშუალებებით.

განა სოციალ-დემოკრატია არ იყო ის პარტია, რომელმაც პირველად გადუსროლა ჩვენს შეუგნებელ მასსებს სახიფათო და ხალხის მოსატყუებელი ლოზუნგები: „ძირს მდიდრები, დაიყავით მათი ქონება"; თითქო საქართველო ისეთი დაწინაურებული ქვეყანა ყოფილიყო, რომ მდიდრების ქონების დაყოფით მთელს ერს სამუდამოდ უზრუნველეყო თავის თავი!

განა იმას არ ვჩიჩინებდით ჩვენს ურა-სოციალისტებს მუდამ და ყოველგან, რომ პირველი საკითხი ჩვენი ეკონომიური არსებობის გაუმჯობესობისა უკვე შეძენილის თანასწორად განაწილებაში კი არ მდგომარეობს, როგორც ამას ქადაგებდნენ და კიდეც აკეთებდნენ ჩვენი სოციალ უტოპისტები; არამედ ისეთი სისტემის მოწყობაში, რომელიც განაყოფიერებს ადამიანის შრომას და აადვილებს ახალი სიმდიდრის შეძენას.

თავის დროზე ვინ გვიჯერებდა. მაგრამ ცხოვრებამ, რომელიც საუკეთესო სკოლაა ყველა ჯიუტებისათვის, სასტიკი მუჯლუგუნებით და თავ-პირში ცემით მიიყვანა ჩვენი სოციალ-დემოკრატია იქამდის, რომ ის იძულებული შეიქნა აღიაროს თავის იდეოლოგიის სრული გაკოტრება. სოციალ-დემოკრატიას ამ თათბირზე დაეკარგა უკანასკნელი რეზონი არსებობისა, და როგორც პარტია, როგორც საზოგადოებრივი მიმართულება ერთნაირ იდეაზე დამყარებული, ის იშლება და მოსპობისაკენ მიექანება. ჩვენში არ არსებობს გავლენიანი საზოგადოებრივი აზრი; წინააღმდეგ შემთხვევაში ასეთი სკანდალის შემდეგ, რომელიც ემართება აღნიშნულ თათბირზე სოციალ დემოკრატიას, ვერც ერთი საზოგადოებრივი მიმართულება ვერ შეირჩენდა ძველს პრესტიჟს.

სოციალ-დემოკრატიის დაშლის ნიშანია ის მოვლენა, რომ მას დაეკარგა უნარი ცხოვრების მოთხოვნილება დააკმაყოფილოს და შინაგან წინააღმდეგობებს თავი დააღწიოს. დღეს მისთვისაც ცხადი გახდა, რომ მხოლოდ წარმოების გამრავლება აუმჯობესებს მთელი ქვეყნის და კერძო პიროვნების ეკონომიურ მდგომარეობას. მაგრამ ისიც ირკვევა, რომ სოციალ-დემოკრატიის მეთაურებს დღესაც არ აქვთ მთლიანი, ლოღიკურად ჩამოყალიბებული წარმოდგენა, თუ როგორ უნდა გამრავლდეს წარმოება.

საიდან გაუჩნდებოდათ ასეთი წარმოდგენა, როდესაც მთელი ოცდაათი წლის განმავლობაში, ე. ი. მას შემდეგ, რაც სოციალ-დემოკრატიული მიმართულება არსებობს საქართველოში, ამ პარტიას არას დროს არ უფიქრია წარმოების გამრავლებაზე? რევოლუცია, საზოგადოებრივი ნგრევა, შეძენილის წაგლეჯა, ნაწარმოების სოციალიზაცია—აი ის წრე, რომლის ფარგლებში მოძრაობდა სოციალ-დემოკრატიის აზროვნება. კულტურა, საზოგადოებრივი აღმშენებლობა, ქვეყნის გამდიდრება, წარმოების გაუმჯობესობა სრულიადაც არ შედიოდა მის ყურადღების სფეროში.

აი ამიტომ სწორედ დღეს, როდესაც დამშეული ხალხი თითქმის გაწყვეტის კარამდის მივიდა, ჩვენი მმართველი პარტია მოშლილ ორღანსავით მხოლოდ ძველ მოტივებს იმეორებს, შეჩვეულ ცნებებს მიმართავს ქვეყნის სახსნელად: უიმედო ცდაა.

ჩვენ არ შევუდგებით აქ თათბირის დეტალურ განხილვას: დავკმაყოფილდეთ მხოლოდ იმით, რომ მივაქცევთ ყურადღებას თვით იმ ძირითად აზრზე, რომელიც საფუძვლად უდევს მთელს თათბირს. ეს აზრი თავიდან ბოლომდის ყალბია. ცხადია, რომ ყალბ აზრზე აგებული გეგმებიც სრულიად უვარგისი იქნებიან.

ეკონომიური გაუმჯობესობის საფუძვლს სოციალ დემოკრატიის პარტიული თათბირი ჩვენი ქვეყნის ბუნებაში ხედავს. ბ. ხომერიკი, ეს საოცარი მინისტრი, ბრძანებს, რომ ჩვენი ბრწყინვალე მომავალი უზრუნველყოფილია ჩვენი მარგანეცით და ჩვენი ქვა-ნახშირით. ამ სიტყვებში ჩვენ ვამჩნევთ მხოლოდ ველურად მოაზროვნე ადამიანს, რომელსაც ჯერ კიდევ არ შეხებია ინტელლექტუალური კულტურა.

მარგანეცი და ქვა-ნახშირი გვაქვს-ეს დიდი ბედნიერებაა ჩვენი ქვეყნისა. მაგრამ მხოლოდ ბედნიერება და არა სიმდიდრე. ბ. ხომერიკს, რომელსაც ალბად არა ერთხელ წამოუყვირია მიტინგებზე: „მუშა ქმნის სიმდიდრესო" ეტყობა, ჯერ კიდევ არ აქვს შეგნებული, რომ ბუნებრივი ძალები მხოლოდ მაშინ ხდებიან სიმდიდრედ, როდესაც მათ ადამიანის შრომა შეეხება. კარგია, რომ საქართველოს მარგანეცი და ქვანახშირი აქვს. მაგრამ ორივეს რაციონალური გამოყენება საჭიროა. რომ ჩვენი ქვეყნის ბუნების რაციონალურად გამოყენება შესაძლებელი გახდეს, საჭიროა მთელი წყება პირობებისა, რომელთაც საერთოდ საზოგადოებრივ კულტურას ეძახიან. ბუნება არ ქმნის სიმდიდრეს. ის მხოლოდ პასსიური მასალაა სიმდიდრისა, რომელიც იბადება კულტურის აქტიური ზეგავლენით. სიმდიდრე ნაყოფია კულტურის და ბუნების შემომქმედი სინტეზისა,

ბუნება იმას ემსახურება, ვისაც ისე მოუწყვია თავისი საზოგადოებრივი ცხოვრება, რომ საშუალება აქვს გამოიყენოს იგი. ბუნებრივი ძალები რომ საკმაო გარანტია იყოს სიმდიდრის შესაქმნელად, ბუნებისაგან საუკეთესოდ დაჯილდოვებული ქვეყნები, ყველაზე უფრო მდიდრები იქნებოდენ. რუსეთი, მაგალითად, გაცილებით უფრო მდიდარი იქნებოდა ვიდრე ინგლისი. მაგრამ ჩვენ სულ სხვას ვამჩნევთ: მიუხედავად თავისი ბუნების საზღაპრო სიუხვისა, რუსეთი იმ ზომაზე დაცემულია ეკონომიურად, რომ იქ ხალხს შიმშილისაგან მუცელი ებერება. ბუნება ღვთისაგან მოცემული განძია. მაგრამ ის მკვდარია, თუ ადამიანის შრომა, ადამიანის კულტურა არ გააცოცხლებს მას.

ჩვენ სრულიად არ გვაკვირვებს, რომ ბ-ნი ხომერიკი და მისი პარტიული ამხანაგები საქართველოს ეკონომიურ გაუმჯობესობის გარანტიას ჩვენი ქვეყნის ბუნების სიუხვეში ეძებენ და არა ჩვენს ეროვნულ კულტურაში. ეს ემართებათ არა მხოლოდ იმისთვის, რომ მათი გონება უფრო შორს ვერ იხედება, არამედ იმიტომაც, რომ საქართველოს კულტურის აღორძინება, ე. ი. ჩვენი საზოგადოებრივი ცხოვრების მოწესრიგება, ჩვენი შრომის განაყოფიერება და სხვა, პირველად ყოვლისა დააყენებს საკითხს თვით სოციალ-დემოკრატიის ყოფნა-არ-ყოფნაზე; იმ სოციალდემოკრატიის, რომელიც ოცდაათწლის განმავლობაში დასცინოდა ეროვნული კულტურის იდეას და თითიც არ გაუნძრევია ამ კულტურის დასაცავად.

დიახ, სოციალ დემოკრატია რაც დღე გადის, მით უფრო და უფრო იხლართება წინააღმდეგობათა ქსელში. მისი აღსასრული მოახლოვებულია. ცხოვრება უჩვენებს მას გამოსავალ გზას, მაგრამ პარტიული ეგოიზმი ვერ ეთანხმება ამ გზას, ვინაიდან ეს არის გზა თვით მკვლელობისა: ქართული კულტურა და სოციალ დემოკრატია ეწინააღმდეგებიან ერთ მეორეს ისე, როგორც დღე და ღამე.

მაგრამ თუ სოციალ დემოკრატიას ვერ შესწევს საკმაო კეთილშობილება თვით მკვლელობით გამოისყიდოს თავისი წარსული შეცდომები, ულმობელი დიალექტიკა ცხოვრებისა დღეს თუ არა ხვალ მაინც ჩასცემს მას სასიკვდილო მახვილს გულში. ეს იქნება სამარცხვინო სიკვდილი. უკეთესის ღირსიც არ არიან ეს ტრაბახა ვაჟბატონები.

ჩვენი პოლიტიკისათვის სამუსლიმ. საქართველოში.

1.

ჩვენ გარს გვარტყიან სამუსლიმანო ქვეყნები. თვით საქართველოს ცოცხალ საზღვრებშიაც დიდძალი მუსულმანობაა; ამის უდიდესი ნაწილი ქართველობაა, უმცირესი—უცხოელობა. მუსლიმანური ნაწილით საქართველო მუსლიმანურ მსოფლიოს უერთდება, ქრისტიანულით—ქრისტიანულ მსოფლიოს.

გვინდა-არ გვინდა, საქართველოს ცალკე არსებობა ისე წარმოუდგენელია, თუ ეს ორი ნაწილი ერთმანეთს სისხლით და ხორცით არ შეექცევა. მტკიცება არ უნდა,—შეუძლებელია საქართველოს სხეულის ცხოველყოფა და მისი სულის შემოქმედებითი გაშლა, თუ საქართველოს ცას ქვეშ ერთმანეთს არ შეეთვისნენ მუსლიმანობა და ქრისტიანობა, როგორც კულტურული ცნებანი. ნუ დავივიწყებთ, საქართველოს სამსოფლიო მისია შუა მი-

დღეს.

ლიონის ცნობებით პოლონელებმა აიღო ლიუბლინი და ნოვო კონსტანტინოვი.

საბერძნეთის ექს-კოროლმა კონსტანტინემ რეგენტობაზე უარი განაცხადა.

სტამბოლიდან იუწყებიან, რომ ქემალისტების მიერ საქართველოს საზღვრების გადალახვას, საქართველო მიიღებს, როგორც „კაზუს ბელის“.

ლოიდ-ჯორჯმა კამენევს განუცხადა, რომ რუსეთსა და ინგლისს შორის პოლიტიკურ მოლაპარაკება ამიერიდან აღარ იქნებაო.

სამინისტროში საქართველოს სამხედრო გემების გაუქმების კანონპროექტი შემუშავდა.

წ ე რ ი ლ ე ბ ი.

მეთაური: განწირულნი.
სპ. კედია ჩვენი პოლიტიკისათვის სამუსლიმანო საქართველოში,
ჯემალი: წერილები ბათომიდან.
გრ. რობაქიძე: ქართულის გარშემო.
ალ. ასათიანი: შრომის ხელშეკრულება დამფუძნებელ კრებაში.
ჩვენი კორესპონდენტები: ს, ხაზმი.

სმა გეოგრაფიულმა მდებარეობამ აზიისა და ევროპის ყორღანზე; საქართველოს ისტორიის უცნაურობა, მისი კულტურული სახიერობა ამ ყორღანზე შემუშავდა, ორი დიდი მსოფლიო სარწმუნოება-კულტურის ერთმანეთთა შეჯახებაში.

საქართველო უნიკუმია. მარტო იგი მდებარეობს, როგორც პატარა ცოცხალი სხეული, ისეთ ორ გიგანტიურ, ერთმანეთისაგან დიდათ განსხვავებულ სხეულთა შორის, როგორიცაა ევროპა და აზია.

საქართველოს ორგანიზმმა უნდა მოინელოს და შეასინტეზოს ორივესი ათასწლეული ტრადიცია, ორივესი აქტუალური მოქმედება და სამერმისო მიზნები. საქართველომ უნდა შეისვას ორივესი კულტურა, შეიგრძნოს ორივესი ზრახვანი, მისწრაფებანი, ორივესი ჰიმნი, ორივესი ფერები და ელიმართოს ამ ყორღანზე, როგორც მხიბლავი არსება, რომელსაც შეიტრფიალებს როგორც აზია, ისე ევროპა—თითეული თავისი სახიერების პოვნისათვის ამ უცხო სხეულში. დამოუკიდებელი საქართველო, თავისუფალი თავის შემოქმედებაში და ლაღი ტეხნიკასა და დოვლათში, ფუნქციონალურად ამას ემსახურება, ამ დანიშნულებას ანხორციელებს.

მაგრამ წინეთ ეს თავისებურობა თვით საზღვრის ხაზზე ისახებოდა,—იქ, სადაც მთლიანად ქრისტიანული საქართველო მთლიანად მუსლიმანურ ქვეყნიერობას ეჯახებოდა: წინეთ იგი იყო სახელმწიფოებრივ დაჯახებათა შედეგი.

დღეს ისტორიამ საგნები სხვანაირად დაალაგა.

ქართული თავისებურობის შენახვა და მისი სიმაღლე-სიგანით განვითარება შედეგად მოუქცია თვით საქართველოს ცოცხალი ძალების ჰარმონიულ შეგუებას, ამ ძალების მშვიდობიან თანამშრომლობას: შიგნით, თვით საქართველოს საზღვრებში წარმოგვიშვა მუსლიმანური და ქრისტიანული სამყარო! იქნებ ამაში იყო მთელი გამართლება საქართველოს სხეულის დასახიჩრებისა, უწყალო ისტორიის ხელით რომ მოხდა! აი რა სიმაღლიდან და შორეული მომავალის თვალით უნდა განზომოს და დააფასოს ქართველმა საქართველოს ყოფის ეს ფაქტიური შინაარსი და მისი ყოველდღიური მოქმედებაც ამ შინაარსის ფარგლებში, ამ თვალთა ხედვას უნდა შეეწონოს.

შეუმცდარათ შეიძლება ითქვას:

ფიზიკურად, საქართველოს პოლიტიკურ-სახელმწიფოებრივი არსებობა არ შეიძლება, თუ მთელი სამუსლიმანო საქართველო მასთან არ იქნა;

კულტურულად, საქართველო ვერ განაგრძნობს თავის სახიერებას და ვერ გაამართლებს თავის დანიშნულებას, თუ რომ მასში ერთად არ ამეტყველდა ქრისტიანული და მუსლიმანური მოტივი, თუ ქართულ შემოქმედებაში ერთად არ ამღერდა ეროვნული დუეტი ქრისტიანიზმისა და მუსლიმანიზმის მსოფმხედვის...

საქართველოს პოლიტიკას ეს ბევრ რასმე ავალებს. იგი უნდა გაუფრთხილდეს საქართველოს ეროვნულ-მუსლიმანურ სახეობას და შეუქმნას მას რწმენა რომ შეუძლია თავისუფლად იმყოფოს და განვითარდეს დღეს, როდესაც პირველად ყველაფერში პოლიტიკას დარჩა, საქართველოს მმართველი პოლიტიკა ვალდებულია ამ შეგნებით იაროს და ქართველ ქრისტიანობასა და ქართველ მუსლიმანობას შორის ინტიმობა დაამყაროს.

ჩვენი პოლიტიკა კი ბრმაა. მას არ აქვს ხედვის სიმაღლე და არც განიერი, იგი მეწვრილმანის პოლიტიკაა და ძირს უთხრის საქართველოს მომავალ დიდებას, რომელიც უნდა გაიშალოს ეროვნული მუსლიმანობის და ქრისტიანობის ჰარმონიულ შემოქმედებაში...

სპ. კედია.

ძველი ვერ დაივიწყეს და ახალიც ვერაფერი ისწავლეს.

ყოველი ეროვნული და მით უმეტეს სახელმწიფოებრივი მოძრაობის ცხოველმყოფელობა იმდენად უფრო ძლიერია, რამდენადაც იგი ანგარიშს უწევს ისტორიულ აუცილებლობასა და ლოღიკას. ამ მხრით საბედისწერო გამონაკლისს შეადგენენ რუსის ხალხის თანამედროვე ეროვნულ-სახელმწიფოებრივი მიმდინარეობანი: ბოლშევიზმი და ანტი-ბოლშევიზმი. ერთიცა და მეორეც იმ დროს, როდესაც ყველაზე უძლურნი და სუსტნი არიან ყოველნაირად, სიძლიერის ფსიხოზით არიან შეპყრობილნი და საკუთარი დამარცხება-გამარჯვების გარეშე ვერას ამჩნევენ. ერთიცა და მეორეც სცდილობენ კიდევაც ანათონ და კიდევაც ათბონ. სხვა და სხვა წრეში აღწევენ კიდეც მიზანს, მაგრამ საბოლოოდ ვეგად ის მიიღეს, რომ მათი ზრუნვის ობიექტი—რუსეთი და რუსის ხალხი ვერც განანათლეს და ვერც გაათბეს.

დღითი-დღე ის იღრჩობა უვიცობისა და სიბნელის მორევში, ხოლო მის სხეულს, სულსა და გულს იცავს საშინელი სიცივე.

ამას ვერ ამჩნევს ვერც „სოვდეპია“ და ვერც ვრანგელი, მაგრამ დაბნელებისა და გაცივების პროცესი კი სწრაფის ტემპით ვითარდება.

დაბრმავებულია რუსული რადიკალიზმი კი მარცხნიდანაც და მარჯვნიდანაც მალამოს ეძებს სწორედ იქ, სადაც ყველაზე მეტი საწამლავი მოიძებნება.

ვეებერთელა რუსეთის წაქცევის ერთი უმნიშვნელოვანესი მიზეზთაგანი ის იყო, რომ იგი თავისი კულტურული ვითარებისა და სახელმწიფოებრივი შემძლეობის წინააღმდეგ არა ნორმალად ჰფლობდა უზარმაზარ ტერიტორიას და თავის ისტორიულ მავლობის პროცესში სცდილობდა შეურიგებელ ელემენტების შერიგებას. სისხლ მორეულმა ხალხმა მთელი თავისი სახელმწიფოებრივი ენერგია შეალია იმას, რომ მასზე უფრო კულტურული და განვითარებული ხალხები მონად გაეხადა. პოლონეთის, ფინეთის, ბალტიის სანაპიროების ხალხების და კავკასიის კულტურულ ერთა დასაპყრობად დახარჯა რუსეთმა თითქმის მთელი თავისი ძალ ღონე. იმ დროს, როდესაც ამ ხალხებს შეეძლოთ საკუთარი ბუდის აშენება, რუსეთი მათ თავზე ახვევდა თავის ხელისუფლებას და რევოლიუციაც სწორედ ამ ნიადაგზე დაიბადა. ამ ხალხებმა მიიღეს თავისუფლება და რუსეთი კი სიკვდილის აგონიას განიცდის.

აი ასეთ პირობებში იმის ნაცვლად, რომ შეურიგდნენ ისტორიულ აუცილებლობას, ჩვენ ვხედავთ, რომ ბოლშევიკებსაცა და ყირიმის მხედრებსაც დღვიწყნით საკუთარი ხალხი და მუშტს უღერებენ პოლონეთს, საქართველოს, სომხეთსა და სხ.

საკმარისია ბრძოლის ველზე ერთი შემთხვევითი ხელსაყრელი მანევრი მოახდინონ, რომ უცბად შემოგვიტრიალდნენ, შემოგვიკურთხონ. ვრანგელს არც თუ ისე კარგად ჰქონდა საქმე, როდესაც ამერიკის გარეშე საქმეთა სტატს სეკრეტარის კოლბის უცნაურმა ნოტამ ხმოსავით აკვინტრიშე. რუსეთის გამოჩენილი მოღვაწე და კარგი პოლიტიკოსად ცნობილი სტრუვე, რომელმაც დროისა და გარემოების შეურჩევლად დაუყოვნებლივ აფრინა ამერიკაში სამადლობელი ნოტა.

უფრო საყურადღებოა ამ მხრივ ვრანგელის დამცველი „მორნინგ პოსტ“-ის მორიგი გამოსვლა. ეს გაზეთი, მიუხედავად იმისა, რომ ბოლშევიკების ურდოები ინგლისის საარსებო კარებს მიადგენ, მაინც სიყალბეს მიმართავს და საეჭვოდ მიაჩნია 1783 წლის ისტორიული ტრაქტატები, დადებული რუსეთსა და საქართველოს შორის.

არ ვიცით, ეს გაზეთი განზრახ სჩადის სისულელეს, თუ მან მართლაც არ იცის რაშია საქმე, მაგრამ „დობროვოლიის“ გაკოტრებულ პოლიტიკას რომ იგი ამით სამსახურს ვერ გაუწევს, ეს უდავოა. ყოველ შემთხვევაში ინგლისურ გაზეთს ის მაინც მოეთხოვება, რომ თუ საკუთარი ინტერესებით არ ხელმძღვანელობს, ლოღიკას მაინც გაუწიოს ანგარიში. ლოღიკა კი, და მასთან ერთად ისტორიული გამოცდილებაც გვეუბნება, რომ რუსეთმა იმ სახით, როგორიც იგი საერთაშორისო ომამდე იყო, არ უნდა იარსებოს და ვერც იარსებებს.

საქართველო ხიდია ევროპისა და აზიას შორის და მას ყოველთვის შეუძლია როგორც დიდი სარგებლობის მოტანა, ისე დიდი ზიანის მიყენებაც და ამას მაინც უნდა გაუწიონ ანგარიში რუსეთის დემაგოგებმა. ქართველ ხალხთან ბრძოლაში არა ერთი და ორი ძლიერი დაუძლურებულა. საკმარისია მოვიგონოთ ჩვენი შორეული და ახლო წარსული, რომ დავრწმუნდეთ, რომ ქართველი ხალხი უკვე გამოვიდა იმ ხნიდან, როდესაც მას ოპეკუნი სჭირდებოდა და როდესაც მისი დამორჩილება შეიძლებოდა. ჩვენში საკმარისია ეროვნული თავდაცვის ინსტიქტი და დროებითი ხასიათის მოუწყობლობა, ეკონომიური კრიზისები კიდევ ვერ სძლებენ ქართველი ხალხის ნებისყოფას.

დობროვოლიიაც, ბოლშევიზმიც და მათი ევროპიელი თუ აზიელი მეგობრები ერთხელ კიდევ მოგვცემენ საბუთს განვაცხადოთ, რომ რუსის ხალხს არც ძველი მეთოდები დაივიწყნა და ვერც ახალი შეისწავლა.

ი. ხანიაშვილი.

წერილი ბათომიდან.

მგზავრობა.

აზერბაიჯანის მიერ საზავო ხელშეკრულობის დარღვევის გამო საქართველომ ბევრს რამეში იგრძნო ნაკლულევანება, მაგრამ ისეთი, როგორიც მოჰყვა რკინის გზით მგზავრობას, ყოველისფერს აღემატება. როგორც ვიცით, მატარებლების რიცხვი შემცირებულია, შემცირებულია მინიმუმამდე. აი, ამ გარემოებით აიხსნება ის, რომ მატარებელში მუდამ ჰედვაა და ვაი იმას, ვისაც შორი გზა აქვს მოსავლელი, ვთქვათ, თბილისიდან ბათომამდე! თავის მისაყრდნობელს ვერსად ნახავს, თვით დაჭრილ ადგილსაც საკმარისია ოდნავად მოშორდეს, რომ მეორემ დაიჭიროს მის ადგილი; ადექით და შემდეგ უყარეთ კაკალი! ვერაფერს ვერ გახდებით, შეურაცყოფას შეურაცხყოფაზე მიიღებთ და ადამიანიც არსადაა, რომ შესჩივლოთ უწესრიგობა. მაგრამ ეს რაა! სივიწროეს ვინ უჩივის, რომ უსუფთაობა ზედმეტ ჭირად არ ატყდებოდეს! თქვენ დაზღვეული არა ხართ, რომ ერთი სადგურიდან მეორე სადგურამდე მისვლამდის მკბენარი არ ამოგაცოცდეთ! ეს ასეც იქნება, იმიტომ რომ ყველას ფართო ასპარეზი ეხსნება მოაწყდნენ კუპეებს. მაგალითად, აყრილი ბერძნები, რომელთაც ეხლა სომხები აიძულებენ თავიანთ ოლქებიდან საბერძნეთის ვილაეთებში გაისტუმრონ, ზედახორასავით აწყდებიან ვაგონებს, მათთვის არაა საგანგებო ვაგონი, უნდა იმინოთ, რომ თქვენს მაღლა, თქვენ გვერდით, თქვენ წინ ითმინოთ ამდენ აყრილ ხალხის უწესო ჩხვლეტა-ჯუჯიყი, ავადმყოფ ქალთა კვნესა და, რაც ზარესია, ფანჯრის გამოღება და კარის საქმობა! არა, შეუძლებელია დღევანდელ დღეს მოგზაურობა და თუ ასე გაგრძელდა, უნდა ველოდოთ, რომ ახალ ახალი სენი საუცხოვო სარბიელს იპოვის ჩვენში და ახალ-ახალ ავადმყოფობის სეზონებს გაგვიხსნის როგორც ზაფხულს, ისე შემოდგომის და ზამთარ ზაფხულს...

ბათომი თვალის ადევნებით.

ბათომი ვისაც ძველად უნახავს და კარგა ხანია მოკლებული იყო მის ხილვას, უსათუოდ დიდის მოუთმენლობით ელის მუდმივ ყვავილოვან ქალაქს რომ გახალისდეს, ორიოდ წუთით მაინც იგრძნოს თავის დავიწყება. დღესაც ეს თვისება ჯერ არ დაჰკარგვია ბათომს. მიდიხართ, ნელის მარაოს წმდაუმ ხან იხსნის და თავის იქლგებს ბათომში. დააკვირდი ზღვის ნებივრად ფშვინავს. ბულვარებს ნაირ-ნაირი ხალხი აწყდება, ისმის ყოველი ენა, სიცილ-კისკისი, სიხარული! საზოგადოებრივ ცხოვრების ზეიმის სახეს აძლევს მუსიკით აჩქარებული რიტმი ნები და დაუსრულებელ ყვავილების თოვლი. არა კარგია ბათომი, კარგია და ამ სნეულ ხანაში, როდესაც ათას უბედურებათა ჰილყვავების ჩხავილი აყრუებს ყურს, ერთად ერთი ბათომია, რომ სიცილით გესალმებიან, გახარებთ, გავიწყებთ ყოველ დღიურ ჭირსა და ვარამს;

სნეული გული

მაგრამ მოკისკისე ბათომს თუ გარეგნული სილამაზე ზოგიერთ ჰლექიანსავით არ დაუკარგნია, სამაგიეროდ გული დასჭკნობია და დაჭიანებია უფრო იმიტომ, რომ ჩვენ ასე გვსურს, საქართველოს ასე სწყურიან! რითი არის შესანიშნავი ჩვენი ბათომი? ან რად ვიყავთ თავდადებული მის დასაბრუნებლად? ნუ თუ იმიტომ, რომ ის მარად ყვავილოვანია? ნუ თუ იმიტომ, რომ მის ლამაზს ბულვარებზე ნაირ-ნაირად დარეთულ ხალხს ვუმზიროთ? რა თქმა უნდა არა! ბათომი მარტო ზეიმისა და სიხარულის ქალაქი კი არ არის, არამედ იგი უმთავრესად ნავთსადგურია, საქართველოს პირველ ხარისხოვანი პორტი, სადაც გემთა ქარავანი და ხომალდთა აფრები ზღვის ფრინველებსავით სრიალებდნენ! დღეს კი ბათომს, როგორც ნავთსადგურს, დუმილის სარტყელი მოჰხვევია. თქვენ არ გესმით არც გემთა წივილი, არც ზუზუნი, არც აშრიალებულ აფრათა დაუცხრომელი ხმაური. ბათომს სწყრებიან. ბათომთან მოსვლა ეზარებათ გემებს; არა, კი არ ეზარებათ, მოკარებისაც, ეშინიანთ! დადგებიან შორს, ხშირად თვალის მიუწვდენელ სარბიელზე და იქიდან იმზირებიან. მეტყვით, რათ? რათ და იმიტომ, რომ... ასე გვსურს ჩვენ ვაფრთხობთ იმათ! ამდენმა რეკვიზიციებმა, ამდენმა ბაჟებმა და ქრთამებმა დააფრთხეს შინაური თუ უცხოელი ვაჭარ-მრეწველი. მათ ეშინიანთ ნაპირზე მოსვლისა, ემანდ არა თუ ტვირთი, თვით ლუზა-იალქნიანათ არ მოგვტაცონო! ჩვენ, ბოლშევიკურ რუსეთის მოძულენი და მისი მაწყევარნი, ფაქტიურად ბოლშევიკები იმ განსხვავებით, რომ ამ მეთოდებს სახელს ვუცვლით და „ბოლშევიკურის“ ნაცვლად „მენშევიკურათ“ ვნათლავთ. არც ერთი გემის პატრონი, არც ერთი კომერსანტი დაზღვეული არაა, რომ მისი საქონელი დანიშნულ ადგილამდე მიაღწევს. ყველა მოხელე სახელგატეხილია, ნდობა დაკარგული. მათ თვალში მთელი ბათომი და მისი ადმინისტრაცია კოლექტიურ მტაცებლებად არის წარმოდგენილი. ვინ იქნება ეხლა ისეთი ხელმტკიცე, რომ წესიერება შექმნას და შინაური თუ გარეული დაარწმუნოს, რომ ის მფარველია საზოგადოებრივ ცხოვრებისა და ვაჭრობა-მრეწველობისა და არა მტაცებელთა მქომაგი? მაგრამ რა, ათასი გამოჩნდეს ასეთი ხელმტკიცე პიროვნებაც, იგი მუდამ ხელშეკრული იქნება ვიდრე არ შეიცვლება ძირითად თვით სისტემა ჩვენებური მართვა-გამგეობისა, რომელიც სახელს გვიტეხავს ყველგან და ჩვენს მტრებსაც საბუთს აძლევს ანტანტის წინაშე ჩვენი, ქართველობის, ბოლშევიკობა დაამტკიცონ და, მაშასადამე, ჩვენს დამოუკიდებლობის იურიდიულ ცნობასაც საძირკველი გამოუთხარონ...

ჯემალი.

უცხოეთში.

ბრძოლა ირლანდიის დამოუკიდებლობისთვის.

გაზ. „ტემპ“ ცნობით ირლანდიაში და მოუკიდებლობისათვის ბრძოლა თანდათან მწვავე ხასიათს ღებულობს; სან-ფიენების მოძრაობა დღითი—დღე ძლიერდება და საშიშ ხასიათს ღებულობს. მეთაურები დატყვევებული არიან საპყრობილეში და ვინც იქიდან გამოსვლას გაბედავს იმას სიკვდილი მოელის; ასე იბედი ეწვია სხვათაშორის ცნობილ მოსამართლეს ბილს.

ირლანდიის დამოუკიდებლობისათვის ბრძოლაში უმთავრეს როლს თამაშობს სამღვდელოება, რომელიც რესპუბლიკანური პროგრამით გამოდის. სამღვდელოებას მეთაურობას არქიეპისკოპოსი მალბურნე; იგი აწყობს აჯანყებებს თითქმის ყველა პროვინციებში. ინგლისის მთავრობამ მალბურნეს აუკრძალა ლივერპულში, მანჩესტერში, გლასკოეში და საზოგადოთ ირლანდიის ყველა ცენტრალურ ქალაქებში შესვლა. დატყვევებულ სან-ფიენების ერთად-ერთი ბრძოლის იარაღი ისაა, რომ საპყრობილეში ხანგრძლივ გაფიცვებს აწყობენ და საჭმელს არ ღებულობენ.

რესპუბლიკის პარლამენტის წევრს მაკ-ტერ ლიამ დე როორიტს განუცხადებია: „ირლანდიის საკითხი, დღეს უკვე საერთაშორისო საკითხი გახდა. ირლანდია იბრძვის პოლიტიკურ თვითმართველობისათვის, რომლის მინიჭებას დიდი ბრიტანეთის მთავრობა ომის დასაწყისშივე შეჰპირდა“.

პოლიტიკური მდგომარეობა ლიტვაში.

გაზ. „ფრეიხეიტის“ ცნობით, ლიტვაში დამფუძნებელი კრების არჩევნების შემდეგ მდგომარეობა უფრო გამოირკვა ვიდრე წინად. ყველაზე მეტი ადგილი სეიმში დაიკავა ქრისტიანულ—დემოკრატიულმა პარტიამ, რომელმაც აბსოლიუტიური უმრავლესობა წარმოადგინა.

სახალხო სოციალისტებმა მიიღეს 25 ალაგი. პარტიის ლიდერია სლეჟევიჩიუსი. ეს პარტია არჩევნებში გლეხებთან ბლოკით გამოვიდა. სოციალ-დემოკრატებმა მიიღეს 13 ადგილი. ლიტვის სოციალ-დემოკრატებს დაახლოვებით იგივე პროგრამა აქვთ, რაც გერმანიის დამოუკიდებლებს. ებრაელების წარმომადგენლებმა მიიღეს 6 ადგილი, რომელიც ბოლშევიკებისაგან და კონსერვატორებისაგან შესდგება. კომუნისტები რაიმე პოლიტიკურ ძალას არ წარმოადგენენ.

სეიმმა უკვე შეიმუშავა კონსტიტუცია რომლის ძალითაც ლიტვა წარმოადგენს რესპუბლიკას პრეზიდენტის მეთაურობით.

დეპეშები.

ს. დ. ს. საინფ. განყ. ცნობები.

ვრანგელის იერიშები.

ყირიმის ცნობები. სევასტოპოლი. ღვინ. 16. ოფიციალური ცნობა. ტავრიის ჩრდილოეთ აღმოსავლეთით მდგომარეობა არ შეცვლილა. დნეპრზე მოწინავე რაზმები მოქმედებენ. უკანასკნელ ბრძოლებში პოლოვის მიმართულებით ტყვეთ ვიგდეთ 2000 წითელი. 73, 74, 75, 76 და 37 პოლკებმა და 9 და 12 საბჭოთა დივიზიებმა დიდი ზარალი ნახეს.

ბრაილოვსკის დაჭერა.

ნიუიორკი. ოქტ. 20. ოფიციალურად არის გამოქვეყნებული ცნობა რუს ჟურნალისტის ალექს ბრაილოვსკის დაჭერის შესახებ. ბრაილოვსკის ბრალდება მონაწილეობის მიღება მორგანის ბანკის აფეთქებაში. პირველ დაკითხვაზე ბრაილოვსკიმ ბოროტმოქმედებაში მონაწილეობაზე კატეგორიული უარი განაცხადა. ბრაილოვსკი „რუსკი გოლოსის“ კონტორაში დაიჭირეს. ის გაზეთი ნიუიორკში გამოდის.

იტალია და რუსეთი.

ლონდონი. „დეილი ტელეგრაფი“ იუწყება: იტალიასა და საბჭოთა რუსეთის შორის გაცხოველებული სავაჭრო დამოკიდებულება არის გაჩაღებული. პურის გარდა საბჭოთა რუსეთიდან იტალიამ 2000 ფ. სპილენძი გამოიტანა. ნეაპოლში რუსეთის ნავთს მოელიან. იტალიის სამრეწველო წრეები და მთავრობა მოითხოვს, რომ საბჭოთა რუსეთის წარმომადგენელებმა იტალიაში დახარჯონ მანქანებისა და მანუფაქტურის შესაძენად ის თანხა, რომელიც მათ იტალიიდან ერგებათ. გაზეთები იუწყებიან, რომ ამ განზრახვის წინააღმდეგ წასვლას აპირებს საფრანგეთი, რომელიც ფიქრობს დააკავოს ის ფული, რომელიც რუსეთმა უნდა მიიღოს, ეს მით უმეტეს უნდა მოხდეს, რადგანაც რუსეთის ნავთი მეტ წილად უცხოელ კაპიტალისტთა ფირმებს ეკუთვნისო. საერთოდ ევროპაში აღკრძულია საკითხი საბჭოთა რუსეთის სავაჭრო ოპერაციების წარმოების კანონიერების შესახებ.

ლიონის ცნობები.

საბერძნეთის კოროლის განცხადება.

„პტი პარიზიენის“ ცნობით საბერძნეთის ექს-კაროლს კონსტანტინეს განუცხადებია: რეგენტობას არ მივიღებ. ახლა ჩემი გეგმები სავსებით ეთანხმება ჩემივე ხალხის აზრსო.

საქართველო და ქემალისტები.

სტამბოლიდან იუწყებიან, რომ ქემალისტებიდან საქართველოს საზღვრების გადალახვას საქართველო მიიღებს, როგორც „კაზუს ბელის“.

ინგლისი და რუსეთი.

ლონდონი. ინგლისის პრესა გადმოსცემს: რუსეთსა და ინგლისს შორის პოლიტიკურ საქმეებზე მოლაპარაკება საბოლოოდ შეწყვეტილიაო.

შაქრის წარმოების დაცემა რუსეთში.

მოსკოვი. „ეკონომიჩესკაია ჟიზნ“ მოყავს ცნობები ომის შესახებ თუ რამდენად დაეცა რუსეთში შაქრის მრეწველობა. ველიკოროსია, რომელმაც 1915 წელში 20 მილ. ფუთი შაქარი დაამზადა 1919 წელში მხოლოდ 600,000 ფუთის დამზადება შესძლო. უკრაინამ 1915 წ. 71 მილიონზე დაამზადა 1919 წელში კი 100,000.

გერმანული ცნობები.

გერმანია და პოლონეთი.

დღეს შეკრებულმა რეიხსტაგმა მოისმინა მოხსენება წერილობით აგვისტოს და სექტემბერის ზემო სილეზიაში მომხდარ ამბების შესახებ. ამ წერილობით განცხადებას თანდართული აქვს საბუთები, რომლებიც ადასტურებს ხმებს პოლონელების მიერ აგვისტოში სილეზიის ნეიტრალიტეტის დარღვევას, პოლონეთის ხრიკებისა და კატოვიცში მომხდარ არეულობის შესახებ. ამ საბუთებში მრავალი ცნობაა პოლონეთის მებრძოლ ორგანიზაციის შესახებ, მაგრამ დეგ მოხსენებაში აღნიშნულია დანაშაული, რომელიც კი ამ განმავლობაში ზემო სილეზიაში ჩადენილი.

მემარცხენე სოციალისტების მოწოდება.

უკიდურესმა მემარცხენე სოციალისტებმა გამოუშვეს მოწოდება, სადაც მოითხოვს კომუნისტების მებრძოლ ფრონტთან შეერთებას; ისინი არ სცნობენ ძველი პარტიის მარჯვენა ფრთას „ჰილფერდინგი, დისმანი და კრისპინი ბრალს იმავე დანაშაულობას ჩადიან პროლეტარიატის წინაშე, როგორსაც ომის დროს ჩაიდინა სოც.-დემოკრატებმა ებერტმა და მისმა მიმდევრებმა. დურენნი თავის თავს უწოდებს მემარცხენე ფრთას არჩევნების შედეგად მთავრობის სრული შეცვლა მოუყვა ამ ჟამად უძლიერეს პარტიას ქრისტიან-სოციალისტთა პარტია წარმოადგენს, ხმის დიდი უმრავლესობა მოითხოვს რესპუბლიკის პრეზიდენტს, პარლამენტს და კანცლერის თანამდებობის შესახებ.

გერმანელები ინგლისში.

„ვესტმინსტერ გაზეთი“ ბეჭდავს წერილს, რომლითაც მოითხოვს უსამართლობის გამოსწორებას: იმ გერმანელებს, რომელნიც ომამდის ინგლისში სცხოვრობდენ, როგორც ლოიალური მოქალაქენი და რომელთაც საკუთრება წაართვეს, დღეს ნება უნდა დაერთოთ ისარგებლონ თავის საკუთრებით, თუ მათ წინააღმდეგ არავითარი ბრალდება არის წამოყენებული.

ზინოვიევის და ლოზოვსკის გაძევება.

ზინოვიევმა და ლოზოვსკიმ მიიღეს ნებართვა გერმანიაში 3 ოქტომბრამდე დარჩენისა. ვინაიდან რუსეთში გამგზავრებლად მათ გემი არა ჰყავთ. თვალყურს ადევნებს პოლიცია. და შეუძლიათ რაიმე პოლიტიკურ საქმეებში მონაწილეობა მიიღონ.

„ზიმ'ს ცნობები“.

გერმანული მარკის დაცემის მიზეზი.

გაზ. „ბერლინერ-ცეიტუნგი“ გერმანული მარკის დაცემის გამო შემდეგს სწერს: „მარკის დაცემის მიზეზები უიოლკში მარტოა. გერმანიაში ნიუიორკის ცხოვრების პირობების ალღოთი იმედით, ამერიკელები რაღაცნაირი წინ და გერმანული მარკის დიდი თანხები შეიძინეს. მაგრამ იმედი არ გაუმართლდა და გერმანიაში ბოლშევიზმის ლიერებით შეშინებულებმა, ეს თანხები ბაზარში გაიტანეს, რასაც ან ევროპის ეკონომიურ მდგომარეობისთვის გავლენა არ ჰქონდა“.

გერმანია და საბჭოთა რუსეთი.

„ტანის“ ცნობით საბჭოთა რუსეთი გერმანიიდან, როგორც ზღვით, ხმელეთით ღებულობს სამხედრო მასალებსა და სურსათს.

რუსეთის ცნობები

ანტანტის დიპლომატები და რუსეთი.

(დასაწყისი არ მიგვიღია) მილერანდი და ჩერჩილს სურთ გამოიყენონ უკანასკნელი კვირეები, რომ ერთი ხელი შეუშალოს წითელი არმიას ... სი წმინდა მოვალეობის ასრულ...

ჩვენ უნდა მოვსპოთ ინგლის საფრანგეთის სისხლით შეღებილნი დაქირავებული და მით გავსწმინდოთ გზა მშვიდობიან სამეურნეო და კულტურულ აღმშენებლობისაკენ კავშირი. უცხოეთის პრესის კომპანიისა კონტრ-რევოლიუციონურ მოსაზრებასთან მტკიცდება იმ საბუთებით, რომლებიც ჩაიგდო ხელთ სრულიად რუსეთის ჩრეზვიჩაიკის ორგანოებმა ვრანგელის, სავინკოვის და სხვა აგენტებისაგან. უცხოეთის ბურჟუაზიულ პრესის ფანტასტიური ცნობები წინასწარი გამხელაა იმ გეგმებისა, რომლებსაც არა ჩვეულებრივი ენერგიით ამუშავებენ. პარიზის დიპლომატიურ კანცელარიებში, ევროპის არისტოკრატიულ ბინებში, ამერიკაში. ვრანგელის შტაბში და სავინკოვის და ჩერნოვის კონსპირატიულ ბინებში. საბჭოთა მთავრობა ამ შემთხვევაშიაც მზათ არის დადგეს მახვილით ხელში და გასცეს პასუხი კონტრრევოლიუციონერების მიერ დაქირავებულთ, პროვოკატორებსა და მკვლელებს.

სომხეთ ოსმალეთის ომი.

ოპერატიული ცნობა სომხეთის ლაშქრის მთავარსარდლის შტაბისა, 18 ღვინობისთვეს.

სარაყამიშის მიმართულებით.

ღვინობისთვის 18-ს ჩვენმა ნაწილებმა უომრად დაიკავეს სოფ. ხოჯახალილი და მწვერვალი კეჩდაღი.

პროტესტი ჩიჩერინს.

სომხეთის რესპუბლიკის მთავრობის მინისტრ-თავმჯდომარემ პროტესტით მიმართა ჩიჩერინს იმის შესახებ რომ ოსმალთა ნაციონალისტებს საბჭოთა რუსეთი სამხედრო განწყობილებას აწვდის.

პოლონეთის კონსული ბეგზადიანთან.

ახლად დანიშნული პოლონეთის რწმუნებული საქართველოში ბ. ოსტროვსკი 19 ღვინობისთვეს სადარბაზოდ იყო სომხეთის დიპლომატიურ წარმომადგენელთან საქართველოში ბ. ბეკზადიანთან.

ქრონიკა.

სამინისტროებში.

— თანახმად იუსტიციის მინისტრის განკარგულებისა უდიდეს საქმეთა გამომძიებელთან დროებით მივლინებული ა. გ. გრიქუროვი უნდა დაუბრუნდეს ისევ თავის პირდაპირ მოვალეობათა ასრულებას. იგი ირიცხება იუსტიციის სამინისტროსთან არსებულ საგამომძიებლო კომისიაში, რომელსაც საგამომძიებლო უბნებში დარჩენილ ძველ საქმეების შემოწმება აქვს მინდობილი.

— **იუსტიციის სამინისტროში.** სიღნაღის მომრიგებელ ყრილობის თავმჯდომარეთ შ. გ. ტატიშვილის მაგიერ, რომელმაც სამსახურს თავი დაანება, ყრილობამ გ. ი. ორჯონიკიძე აირჩია.

— სასამართლო პალატის დეპარტამენტთა საერთო ყრილობის დადგენილების თანახმად ბათომს გასამგზავრებლად დაინიშნა პალატის სესია, რომლის თავმჯდომარეთაც იქნება ა. გელოვანი, მასთან იქნება პალატის ორი წევრი: წივწივაძე და მ. სარაჯიშვილი. სესიის სხდომები მოხდება ნოემბრის 13-დან 21-მდე; განიხილავენ სისხლის სამართლის საქმეებს.

— **შინაგან საქმეთა სამინისტროში.** გორის აღდგენა. სამხედრო სამინისტრომ გორის ქალაქის თვითმართველობას შუამდგომლობაზე, რომ მისთვის დანგრეულ ყაზარმების მასალები დაეთმოთ უპასუხა, რომ ნაწილი იმ ყაზარმათა მასალებისა უკვე ნაყიდი აქვს გორის სამაზრო ერობას, ნაწილი სახალხო გვარდიამ გამოიყენა და უდიდესი ნაწილი კი მიმდინარე ხარჯები სათვის თვით სამხედრო უწყებას სჭირდება. ქალაქის თვითმართველობას დაეთმობა რამოდენიმე 100 ათასი აგური, რომლის ფასსაც სამხედრო სამინისტროს ტეხნიკური კომისია გამოარკვევს.

ქალ. თვითმართველობა.

— **წყლის გადასახადი წყალზე.** ქალაქის წყალსადენის სამართველომ შეიმუშავა პროექტი მცხოვრებთაგან წყლის ფასის გადახდევინების შესახებ. პროექტის მიხედვით ყოველ რაიონს დანიშნული ექნება განსაზღვრული დღე წყლის ფასის შეტანისა და ამ გვარად ისპობა განსაკუთრებულ უწყების გაგზავნა სახლის მეპატრონეთათვის. ეს პროექტი განსახილველათ წარედგინა ქალაქის თვითმართველობას.

— **შაქრის ფასის დაწევა.** ბათომიდან ქალაქის თვითმართველობის სასურსათო განყოფილებაში მოსულ ცნობების თანახმად ბათომის ბაზარზე შაქრის ფასებს ძლიერ დაუწევია: ბათომში მოტანილ 1 ტონა შაქრის ფასი 125 ვირჯაბი სტერლინგიდან 105 სტერლინგამდე დაეცა.

— ხარკოვ. [illegible] ქალაქ თვითმართველობის სასურსათო განყოფილებამ [illegible] ხორცის 3 წოდების [illegible] შინაურ [illegible] სათით [illegible] რომელიც [illegible] აწოდებს [illegible] ყოფილ [illegible] დილი 8—10 საათამდე, [illegible] „ხორცის“ [illegible].

— [illegible] კავშირის გამგეობამ, [illegible] მეტი [illegible] ხასიათი [illegible] გამოტანის [illegible] კრიზისი [illegible] იქნება [illegible] ვაის [illegible] მუშაობა [illegible] შაობს.

სხვა და სხვა ამბები.

— ქვრიანს, ღვინობისთვის 24-ს ტფილისში დაინიშნება საქართველოს რესპუბლიკის [illegible] კონფერენცია [illegible] ორ [illegible] რებ [illegible] ტფილისში 2 დაბადა [illegible] საშუალოდ 1 [illegible].

კონფერენცია გაიხსნება დილის 12 საათზე.

[illegible]

22 საათამს 6 ს. [illegible] ნიშნულია [illegible] წავლი [illegible] ბო [illegible].

[illegible]

— საარქეოლოგიო საზოგადოებაში დღეს საღამოს 7 საათ. [illegible] საქართველოს არქეოლოგიური საზოგადოების „ქართა საჯარო საზოგადო კრება. მოხსენებები 1) ლეონ მელიქსეთ-ბეგისა „წინასწარი მოხსენება არქეოლოგიური კვლევაძიებათა შესახებ 1920 წლის ზაფხულს“ 2) შალვა ამირანიშვილისა „შორაპნის მაზრის მღვიმის მონასტრის ეკლესიის საფრესკო მხატვრობის ფრაგმენტების

[illegible] და 3) ნიკოლოზ კალანდარაძისა „[illegible]“.

— საბჭოთა რუსეთის ახალი [illegible] 19 [illegible] 11 საათ. [illegible]

[illegible]

2 ამავე რიცხვიდან [illegible]

[illegible]

— შეცდომის გასწორება. გუშინდელ ნომერში [illegible] შეცდომით დაბეჭდილია: „ჩვენი სუვერენობის შესახებათ ლონისძიებას“... უნდა იყოს: ჩვენს სუვერენობის შემლახველ ლონისძიებას. დაბეჭდილია: მოსკოვის კომუნისტმა ვერ გვიხსნა „უნდა იყოს:“ „მოსკოვის კონტრაქტმა ვერ გვიხსნა“.

პურის გაუმჯობესება

შრომის სამინისტრომ შემდეგის განცხადებით მიმართა პროფ. კავშირთა სეკრეტარიატს, მეთამბქოების, ტრამვაის მოსამსახურეების, მელითონეების, ელექტრონზე მომუშავეების, სურსათ-სანოვაგის და სავაჭრო სამრეწველო დაწესებულებათა და მოსამსახურეების პროფ. კავშირთა გამგეობებს და ქალაქის თვითმართველობის სასურსათო განყოფილებას: პურის ღირების მეთვალყურეობის გაუმჯობესების მიზნით შრომის სამინისტრომ ქალალაქის თვითმართველობ. ს სასურსათო განყოფილებასთან შეთანხმებით ახდენს წისქვილებსა და ფურნეებზე დაწესებულ კონტროლის რეკონსტრუქციას. კონტროლის ორმაგი სისტემა ერთი მხრივ შრომის სამინისტროსა და მეორე მხრივ სასურსათო განყოფილებისა უქმდება და მყარდება სასურსათო განყოფილების კონტროლის გაწევის ერთი სისტემა. კონტროლიორებათ დაინიშნებიან პროფ. კავშირთა მიერ გამოგზავნილი პირები; ისინი პასუხის მგებელი იქნებიან, როგორც სასურსათო განყოფილების, აგრეთვე პროფ. კავშირთა სეკრეტარიატის წინაშე ამ პირებს ეწოდებათ პურის საქმის აგენტები. ისინი ჯამაგირს მიიღებენ ქალაქის თვითმართველობის სასურსათო განყოფილებისაგან; ჯამაგირის რაოდენობა იქნება სწორედ იმდენი, რამდენსაც ისინი თავისი მუდმივი სამსახურის ადგილზე იღებდენ. დრო გამოშვებით ამ აგენტებს შესცვლის პროფ. კავშირთა ახალი კანდიდატი. აგენტთა მუშაობა შეუწყვეტლივ იწარმოებს. მუშაობა იქნება სამ ცვლიანი: წისქვილებზე იმუშავებენ 18 სა-თს, ფურნეებში 9 საათს და ფქვილის საწყობებზე 3 საათს. აგენტებმა უნდა იცოდენ წერა კითხვა და უნდა აწარმოონ შემოსავალ გასავლის წიგნი და ამას გარდა აგენტებმა წისქვილებზე უნდა ფქვილის ღირების გაგება. წისქვილებში ფქვილის ღირსება უნდა გათოიცნონ და ის თუ პური როგორი გამოცხვარია საწყობებში უნდა გამოიცნონ პურის სხვა და სხვა ხარისხი. ორგანიზაციების მიერ არჩეულმა პირებმა უნდა გამოიჩინონ საქირო ენერგია და შრომის მოყვარეობა. საჭიროა რომ კანდიდატები დაასახელოს არა მარტო სეკრეტარიატმა, არამედ უშუალოდ თვით კავშირებმა შემდეგნაირად:

1. ტრამვაის მოსამსახურეთა კავშირმა 6 კანდიდატი, 2. მელითონეთა კავშირმა 3. 3. ელექტრონზე მომუშავეთა კავშირმა 2. 4. თამბაქოზე მომუშავეთა კავშირმა 2. 5. სურსათ-სანოვაგეზე მომუშავეთა კავშირმა 2. 6. სავაჭრო-სამრეწველოების მოსამსახურეთა კავშირმა 3. და სხვა. სულ 30 აგენტი უნდა იყოს. შრომის სამინისტრო გთხოვთ სასწრაფოდ აირჩიოთ ეს კანდიდატები.

ქართულის გარშემო.

წერილი მესამე

„სალომეში“ ბევრია ბიბლიური [illegible] ნელების ადგილი, რომელსაც ქართულის ძველი ფორმა უფრო გადმოსცემს. შიგადაშიგ მე ამ ფორმას მივმართე. კითხვა იბადება: მართებულია თუ არა ეს? პასუხი უბრალოა. ქართულში ხშირად იხმარება როგორც ძველი ფორმა ისე ახალი: ხანდახან ერთსა და იმავე დროსაც („სახლები“ და „სახლნი“, „მზადდება“ და „მზადდების“ და მრავალი სხვა). აკადემიურად ჯერ არ არის დადგენილი, თუ რომელია სავალდებულო და რომელია უარსაყოფელი. ქართულში სხვადასხვა თქმაც ხშირად იხმარება: ასეთიც და ისეთიც. აკადემიურად არც აქ არის დაკანონებული, თუ რომელია მართებული და რომელია არამისაღები. განათლების სამინისტრო ყრილობასაც კი იწვევდა, რომ ერთხელ და სამუდამოდ განემტკიცებინა ყველასათვის სავალდებულო ნორმები. ასეთს პირობებში რასაკვირველია ადვილი არის „აუწირდეთ“ რომელიმე მწერალს და უმტკიცოთ, რომ მის მიერ ხმარებული ფორმა უკანონოა და მიუღებელი. მე მგონია, ასეთს „ახირებას“ ვერ გადურჩება ვერც ერთი ქართველი მწერალი. მარტოდ მარტო ზმნისა და სახელარსებითის რიცხვითი შესაბამება რამდენს მაგალითს მოგვცემს. გაიხსენეთ: რამდენი წერილი დაიბეჭდა იმის შესახებ, „ვაღიარებ“ უნდა თუ „აღვიარებ“. ასეთია საკითხის ვითარება,— და აქ კატეგორიულობას არ აქვს ადგილი *).

აქ წერტილს დავსვამდი, მაგრამ საკითხი მეტად საინტერესოა და ღირს მის შესახებ სიტყვის გაგძელება. თარგმანში მე ვიხმარე ძველი ფორმა: წინასწარმეტყველი უდაბნოსაგან; განვაგდე ქალაქისაგან და სხვა. ქართულში მეტად რთული საკითხია, თუ სად იხმარება ფორმა „ქალაქისაგან“ და სად იხმარება ფორმა „ქალაქითგან“ (—უკანასკნელი გადავიდა შემდეგ ფორმაში: „ქალაქიდგან“; ეს კიდევ გადავიდა ფორმაში: „ქალაქიდან“; მაგრამ ეს ორი უკანასკნელი ფორმა გამოთქმის

*) მე თუ ვხმარობ მაგალითად „ვეცხლს“, ეს სრულებით იმას არ ნიშნავს, რომ ყველამ უთუოდ „ვეცხლი“ იხმაროს. თუ პირველ წერილში ამდენი მაგალითები მოვიყვანე ძველი ლიტერატურიდან, ეს მხოლოდ იმის დასამტკიცებლათ, რომ მარუთა შუამდინარელს არ აქვს უფლება „ვეცხლს“ დაჰსცინოს. ის კი პირდაპირ დასცინის მას: აბა რა ქართულია „ვეცხლიო“.

შრომის საკითხი დამფუძნ. კრებაში.

(სტ. ანგარიშის გაგრძელება. ალ. ასათიანის სიტყვა).

მუშების დათხოვნა და ლიკვიდაცია.

მუშების დათხოვის და წარმოების ლიკვიდაციის საკითხი, ბ.ბ. აგრეთვე თქვენს განსაკუთრებულს ყურადღებას მოითხოვს. ეს მეტად დიდი და მწვავე საკითხია ჩვენ სინამდვილეში. თუ ის მდგომარეობა, რომელიც ამ ჟამად არსებობს, კვლავ გაგრძელდა, შეგვიძლია ვთქვათ, რომ ჩვენი სუსტი წარმოებათა ლიკვიდაცია სულ მალე მოხდება. ამ მდგომარეობამ პირდაპირ შეუძლებელი გახდა ახალ წარმოებათა, აღმოცენება. თუმცა ამისთვის ფრიად ხელსაყრელი ობიექტიური პირობები გვქონდა. ვთქვათ წარმოებას აღარ აქვს მუშაობის გაგრძობის საშუალება—მას არ აქვს მასალა, ან მანქანების შეძენის ან საერთოდ წარმოება საზარალო ხდება. ცხადია ქვეყნის ინტერესი მოითხოვს, რომ ასეთი წარმოებაა მალე დაიხუროს და იქ დაბანდებული შრომა და კაპიტალი უფრო ხელსაყრელ საქმეს მოხმარდეს. ჩვენს სინამდვილეში ეს თითქმის შეუძლებელი ხდება. წარმოებელი თუ საქმეს დახურავს, მთელი ეს წარმოება და მისი ღირებულება მუშებს სალიკვიდაციოთ მოუნდება. ამიტომ თუ ჩვენ გვინდა, რომ წარმოება ნორმალურ კალაპოტში ჩადგეს, თუ ჩვენ გვინდა, რომ წარმოების ინტერესებიდან გამოვიდეთ, მაშინ ის რასაც მომხსენებელი მრძანებს არ უნდა დარჩეს ძალაში. არ შეიძლება ასეთი მძიმე პირობების დატოვება. ის აბამს, ბოჭავს ეკონომიურ განვითარებას, ეს საზიანოა არა მარტო მწარმოებელთათვის არამედ საზიანოა თვით მუშებისათვისაც. ასეთი მდგომარეობის დატოვება აძვირებს ცხოვრებას, ქმნის არევ-დარევას და ანარქიას. და ხშირად 30 მუშის დაკმაყოფილებით უსამართლოთ დავსჯით მთელ ხალხს. უძვირებთ მათ ცხოვრებას.

ამ შემთხვევაში ჩვენც ის ნორმა უნდა მივიღოთ რაც ევროპაში არის შემოღებული, იქ მრავალი რამ გამოცადეს. და ამ გამოცდილებით რომ ვიხელმძღვანელებდეთ ჩვენ, მე ვფიქრობ არაფერს არ წავაგებთ და პირიქით მოგებითაც ბევრს მოვიგებთ, ჩვენში, რომ მრეწველობა სუსტია, ამას ყველა აღიარებს. ასე იყო ერთს დროს სუსტი მრეწველობა იმ ქვეყნებშიც, სადაც ის დღეს ძლიერია. მე მინდა, რომ ბ. მომხსენებელმა და თქვენ ყველამ, სანამ ამ პროექტს მიიღებთ, შემდეგ კითხვაზე შეიმუშაოთ პასუხი: მიაღწევდა თუ არა დღევანდელ აყვავებას ინგლისი, ამერიკა და სხ. იმ თაც, რომ ისეთი შრომის წესები დაემყარებინათ, როგორსაც ჩვენ ვაწესებთ იმ ხანაში, როდესაც ისინიც ჩვენსავით სუსტნი იყვნენ ეკონომიურად.

რასაკვირველია, შრომის საკითხში ჩვენ იმ წესებს ვერ დაუბრუნდებით, რომელნიც წარსულ საუკუნეებში იყო გამეფებული. მაგრამ თუ არ გვინდა ეკონომიურ აყვავების ნაცვლად სრული ეკონომიური განადგურება, ვერც ისეთს წესებს შემოვიღებთ, რომელნიც ჯერჯერობით ეკონომიურად აყვავებულ ქვეყნებსაც ვერ შემოუღიათ. თქვენ ამაყობთ, ასეთი კარგი შრომის კანონი არც ერთს სახელმწიფოში არ იქნებაო, კანონის სიკარგე მის მოქმედებაში და შედეგებში გამოიცნობა. ევროპის კანონმდებლობის ფარგლებში ამ ქვეყნების ეკონომიური ძლიერება შეიქმნა. ჩვენი შრომის პირობებში კი, რომელნიც სავსებით დადასტურებულია ამ კანონპროექტით, ჯერ ჯერობით, როგორც ხედავთ ეკონომიურ დაქვეითების მეტს არაფერს გვაძლევს.

დათხოვნა—ლიკვიდაციის საკითხის მოკლედ განხილვას ჩვენ დავასრულებთ ერთი ცნობის მოყვანით, რომელიც ნათლად გვაჩვენებს, რომ ამ დარგში გამეფებული შეუწყნარებელი წესები თვით მუშათა ორგანიზაციებსაც კარგათ აქვთ შეგნებული. მბეჭდავთა პროფესიონალური კავშირის 1918 წლის ანგარიში, სხვათა შორის, გვეუბნება: „საჭიროა აღინიშნოს, რომ დაახლოვებით 60 პრ, იმათგან, ვინც სალიკვიდაციო მიიღეს თბილისიდან წასვლის მაზეზით, არსად არ წასულან და ცოტა ხნის შემდეგ ჩნდებოდენ სხვა და სხვა „საპატიო მიზეზით“. გამგეობა ჰფიქრობს, რომ ძველი დადგენილება შესახებ სალიკვიდაციოს მიცემისა სრულიად იმათთვის, ვინც ქალაქიდან მიდის, უნდა შეიცვალოს, რადგან ისინი მაინც მოხვდებიან უმუშევართა სიაში და ნაწილი კი მიიღებს რა კარგ თანხას ხელზე, ხსნიან დუქნებს და სპეკულიანტებად ხდებიან“. აი, ბბ. თვით მუშების აზრი იმის შესახებ, თუ როგორ დანიშნულებას ღებულობს წარმოებებისაგან უზომოდ აღებული სალიკვიდაციო თანხები და აგრეთვე თუ რამდენათ ხელოვნურია შრომის ბირჟაში შედგენილი „უმუშევართა სიები“. მე ძლიერ კმაყოფილი ვიქნებოდი, თუ თქვენი წარმომადგენელები შეეხებოდენ ამ ტრიბუნაზე ამ საკითხს და დაამტკიცებდენ, რომ არსებული მდგომარეობა ჰქმნიდეს თუნდაც რომელიმე ჯგუფის, და ისე მცირე რიცხოვან წრის, როგორც არის პროლეტარიატი—რეალურ კეთილდღეობას. და თუ არსებული ვითარება, რომელიც შექმნილია პროლეტარიატის ინტერესების დაცვის მიზნით, ანადგურებს მთელს ეკონომიურს ცხოვრებას, ამშევს და აღატაკებს თვით პროლეტარიატს, არ იქნება ცოდვა, თუ ასეთი ვითარების ავტორები ამ სამი წლის მაგალითებს ანგარიშს გაუწევენ და იმის მიხედვით გადასინჯავენ თავის პოლიტიკას.

თავმჯდომარე—თქვენი დრო გათავდა! (ხმა გაუგრძელოთ!) რამდენი ხანით გაუგრძელოთ?

ალ. ასათიანი—15 წუთი საკმარისი იქნება.

თავმჯდომარე—ვინ არის წინააღმდეგი, რომ გაუგრძელოთ ვადა ლაპარაკისა 15 წუთით? არავინ. მაშასადამე, განაგრძეთ!

ალ. ასათიანი—აქ, რასაკვირველია კიდევ არის მრავალი საკითხები, რომლებიც მძიმე ლოდებად აწევს ჩვენს ეკონომიურ ცხოვრებას, მაგრამ ეხლა აქ ყველა ამ კითხვებს ვერ შევეხები.

პროფესიონალური კავშირების უფლებები.

მაგრამ არას ერთი საკითხი, რომელსაც მეტად დიდი ადგილი უჭირავს ჩვენს ეკონომიურ ცხოვრებაში მას განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მივაქციოთ როდესაც ასეთ კანონ პროექტს ვღებულობთ. ეს არის საკითხი პროფესიონალურ კავშირების უფლებებისა, თქვენ შეიძლება იფიქროთ, რომ მე, როგორც არასოციალისტური მიმდინარეობის წარმომადგენელი წინააღმდეგი ვარ საერთოდ შეკავშირების თავისუფლებისა ანდა კერძოთ პროფესიონალურ კავშირებისა. გარწმუნებთ, რომ არა, მე მხოლოდ ვფიქრობ, რომ თუ გინდათ სახელმწიფოს არსებობა და დაიცავთ პიროვნების და კავშირებას თავისუფლებას, ეს თავისუფლება ისე გარკვეული და ნათელი უნდა იყოს რომ ერთის თავისუფლება არ უკარგავდეს მეორეს კანონიერ თავისუფლებას და თვითნებობად არ იქცეოდეს. დემოკრატიული წყობილებას მით განირჩევა სხვა სახელმწიფოებრივ ფორმებიდან, რომ არც ერთს საზოგადოებრივ ჯგუფს, ან კლასს არ უნდა ენიჭებოდეს ისეთი განსაკუთრებული უფლებები რომელნიც სხვა ჯგუფებს და წრებს თავის არსებობისათვის ბრძოლის და მთელი ქვეყნისთვის სასარგებლო მოქმედების საშუალებას უსპობს. თორემ როდესაც ერთი ჯგუფი ლახავს მეორე ჯგუფის თავისუფლებას, ან მონობა უნდა დამყარდეს, ან და მუდმივი ანარქია.

ს. დადიანი—(ადგილიდან)—თუნდაც დიდი უმრავლესობა იყოს ეს ჯგუფი?

ალ. ასათიანი—დიახ, თუნდაც დიდი უმრავლესობა იყოს. როდესაც უმრავლესობა იმუშავებს რაიმე წესს და უმცირესობას, და თითეულ პიროვნებას ანიჭებს ამა თუ იმ უფლებას, ამის შემდგომ ამ უმრავლესობას არ აქვს უფლება რომ წარა-მარა შელუდოს პიროვნების თავისუფლება.

მ. ხომერიკი (?) (ადგილიდან)—ეს ინდივიდუალიზმია!

ხმა: ეს ბურჟუაზიული თავისუფლებაა..

ალ. ასათიანი—ეს არ არის ინდივიდუალიზმი, არამედ საფუძველი დემოკრატიული უფლებისა. მართალია ის ბურჟუაზიამ შეიმუშავა ევროპის ქვეყნებში, მაგრამ ეს ბურჟუაზიული ცნებება მაინც შევა ჩვენს კონსტიტუციაში. მე ვფიქრობ, რომ როდესაც ჩვენ კავშირებს ვაძლევთ თავისუფლებას, ეს თავისუფლება არ შეიძლება იყოს უსაზღვრო. ერთი კავშირის თავისუფლება არ უნდა ლახავდეს სხვა წრეებისთვის მინიჭებულ უფლებას.

კარგად იცნობთ პროფესიონალურ მოძრაობის პრაქტიკას და დამეთანხმებით არის ისეთი უფლებები, რომლებიც ეწინააღმდეგებიან პროფესიონალურ კავშირების თავისუფლებას. კავშირის უფლება მოასწავებს იმას, რომ რამდენიმე პირს შეუძლიან კავშირის დაარსება თავის ინტერესების დასაცავად კანონის ფარგლებში. ეს მიღებულია ყველა კულტურულ სახელმწიფოში. აი, ეს არის შეკავშირების თავისუფლება. ჩვენს პრაქტიკაში ასეთი სახე არ მიიღო ამ შეკავშირებამ: თუ არსებობს რომელიმე მუშათა წრის კავშირი, იგი ისეთი უფლებით და გარანტიით უნდა აღიჭურვოს, რომ მას გარეშე ამ წრის მუშებს კავშირის დაარსება არ შეეძლებათ. თავის დაცვის სახით ხშირად ეს კავშირები ისეთ მდგომარეობას ამყარებდენ, რომ სხვებს უკარგავდენ სრულიად ბუნებრივ უფლებებს.

(ხმა: მაგალითი? რაში გამოიხატა?) მაგალითი? ვინ ჩამოთვლის? მოვიყვან სანიმუშოდ ერთს. არსებობს, მაგალითად, მბეჭდავთა პროფესიონალური კავშირი....

თ. ღლონტი. (ადგილიდან)—თქვენ ძალიან გაჯავრებული ხართ სტამბის მუშებზე!

ალ. ასათიანი—მე გაჯავრებილ ვარ არა მარტო სტამბაზე არამედ კიდევ უფრ თქვენს ფარმაცევტების კავშირზეც რომელიც ზოგიერთების გავლენით ნამეტან ბოლშევიკური ტენდენციების იჩენს. აი, ვთქვათ, მე მაქვს სტამბა, მე მინდა ავიყვანო მუშები, რომელთაც არ უნდათ შევიდნენ იმ კავშირში და უნდათ საკუთარი კავშირის დაარსება.

თ. ღლონტი (ადგილიდან)—არ შეიძლება!

ალ. ასათიანი—მე ისე მესმის კავშირის თავისუფლება, რომ მესტამბეები არ უნდა იყვნენ ვალდებულნი რომ აუცილებლად თქვენი კავშირიდან იყოლიონ მუშები. თქვენ მოგეხსენებათ, რომ აშკარა დადგენილება არის პროფესიონალურ კავშირისა, რომ უკეთუ მესტამბემ აიყვანა სხვა მუშა, კავშირი არ რთავს ნებას მუშაობასს. წარმოიდგინეთ, რომ ამ მწარმოებელმა ისეთი მუშების შოვნა მოახერხა, რომლებიც არ მოისურვებენ კავშირში შესვლას, ან და შეიძლება მათ თავისი კავშირი დაარსონ. რას ნიშნავს თქვენი პროგრამა მინიმუმის მოთხოვნილება. თავისუფლება კავშირისა, თუ თქვენს გარდა არავის შეეძლება ასეთი კავშირის დაარსება

თ. ღლონტი. (ადგილიდან) ეგ შტრეიკბეხერობა იქნება!

ალ. ასათიანი. ეს ცნება თქვენ სხვანაირად გესმით. მე მინდა საკუთარი კავშირი დავარსო... შტრეიკბეხერობა აქ საიდან იქნება?

თ. ღლონტი (ადგილიდან)— ეს არ შეიძლება!

ალ. ასათიანი,—თუ ეს არ შეიძლება ეს არის გაბათილება იმ ცნებისა, რომელიც შეკავშირების თავისუფლება გულისხმობს. ან ვთქვათ ჩვენ რედაქციებს კანონიერი ხელშეკრულების თანახმად იმ წარმოებისა, რომელსაც ეხლა ვიღებთ, გვყავს აყვანილი მბეჭდავები. არც ჩვენ ვარღვევთ ხელშეკრულებას, არც მუშები. ეხლა ვთქვათ, რესტორანის ოფიციანტები გაიფიცენ, მეპატრონეებმა არ დააკმაყოფილეს. ბრძოლა ჭიანურდება. რომ ზე-გავლენა ბურჟუაზიაზე უფრო ძლიერი იყოს პროფესიონ. კავშირების ცენტრი სოლიდარობისთვის სხვა მუშების გაფიცვებსაც აცხადებს. ასეთი მაგალითი ხომ ხშირი მოვლენაა გაფიცვების ისტორიაში. ეხლა წარმოიდგინეთ ჩვენი და ჩვენი ასოთ-ამწყობების მდგომარეობა. ჩვენ წესიერად ვასრულებდით დადებულ ხელშეკრულობას

სფეროშია და ქვემოდ მხოლოდ ორი პირვანდელი მთავარი ფორმის შესახებ ვილაპარაკებ). „ქალაქისაგან“ არის ნათესაობითი თანდებულით: „ქალაქისაგან“. რას წარმოადგენს „ქალაქითგან“? ბევრს ეგონა, რომ ეს არის მოქმედებითი თანდებულით: „ქალაქითგან“. მაგრამ მოქმედებითის ფსიხოლოგია სხვა არის: „ქალაქით“ შეიძლება გაკეთება, „ხერხით“ შეიძლება ხერხვა, „დანით“ გაჭრა და სხვა. პროფესორ ა. შანიძეს მოუნახავს ნამდვილი ფორმა ამ ჯქმისა (—სამწუხაროდ დეტალურად არა ვარ გაცნობილი მის შეხედულებას). „ქალაქითგან“ მისი შეხედულობით წარმოსდგება აგრეწოდებული „დაწყებითისაგან“. ეს ფორმა დაიკარგა, მაგრამ მისი ნაშთები ხშირად გვხდებიან ქართულში: „უკუნითი—უკუნისამდე“, „თესლითი—თესლადმდე“, „დღითი—დღე“ და მრავალი სხვა. ამას ადასტურებს „ამიერითგან“, სადაც თვითონ სიტყვაშია დასაწყისი, მაშასადამე „ქალაქითგან“ იხმარებოდა მაშინ, როცა უნდოდათ დასაწყისი აღენიშნათ: „ქალაქითგან—ქალაქამდე“ (როგორც „სოფლითგან—სოფლამდე“ და სხვა). დასაწყისი არის საზღვარიც, ამისათვის ამ ფორმაში „საზღვრულობაც“ შედის: მშვენიერი მაგალითია ძველი ქართული „სომხითი“.

ეს შეხედულება ნათელს ჰფენს სადაო საკითხს. ძველს მწერლობაში გარკვეულია, თუ სად იხმარება ნათესაობითი თანდებულით („ქალაქისა გან“) და სად იხმარება დაწყებითი თანდებულით ან უმეტეს შემთხვევაში უთანდებულოთ („ქალაქით-გან“, „ქალაქით“). იქ, საცა უნდა აღინიშნოს „საზღვრული დასაწყისი“, იქ არის ნახმარი „დაწყებითის“ ფორმა. დანარჩენ შემთხვევაში კი—ფორმა „ნათესაობითის“.

ზედმეტი არ იქნება მაგალითების მოყვანა.

იოვანე საბანის-ძე: „განაგდო ხელთა-გან“; „განვარდი სამწყსოისაგან“ (ნახევარ მარცვალის უქონლობის გამო „ი“-ს ვხმარობთ).

ივანე მინჩხი: „აღემართა დაცემისაგან“; „გამოხვედ მამისაგან“; „რომელი აღმოცენდა ნაყოფად ბერწისაგან“.

ივანე ქონქოზის-ძე: „ქალდეველთა ქვეყნისა-გან გამოსლვითა“.

იოვანე მტბევარი: „ვარსკულავი აღმობრწყინდი იაკობის-გან“; „ძირისაგან“ იესესა აღმოსცენდა ყუავილი ქრისტე ქალწულისა-გან ბეთლემს“; „გამოჩნდა რა ხორცითა ქალწულისა-გან“. „დაუღამებელი მზე ქალწულისა საშოისა-გან გამობრწყინვებად მოვალს“, „შეიმოსნა ხორცნი თესლისა გან იუდაისისა“. „რომელიცა საშოისა გან ქალწულისა გამოხვედ“; „ცხოვრებისაგან მაცხოვრად მოხვედ“; „ქალწულისა გან უთესლოდ გამოგვიბრწყინდა“; „ტაძრისა-გან სამეუფოისა... დღეს გამოვიდა ღმერთი განკაცებული“; „რომელი პირისა გან მაღლისა გამოვიდა“; „ესერა გამოვიდა სიტყვათ დაუსაბამოი ხორცთ შესხმული ბჭისა მის გან დახშულისა“; „გამოეკვეთა მთისა გან“; „გამოჩინებათ მისი ხორცითა საშოისა გან ქალწულისა“; „სამეუფოისაგან ვენახისა მოვისთულეთ ტევანი“. „მოვალს განხორციელებლად ქალწულისა-გან“; „ღმერთისა-გან გამოსული“. „გარდამოხსნეს ძელისა-გან“; „მოვისთულეთ ძელისა გან ნაყოფი“.

კმარა. აქ ბევრი ისეთი თქმა არის, რომელიც აწინდელ ქართულ სმენას ეხამუშება; „ქვეყნისაგან გამოსლვა“; „საშოსაგან მოვალს“; „ცხოვრებისაგან მოხვედ“; „ტაძრისაგან გამოვიდა“; „გარდამოხსნეს ძელისაგან“ და სხვა. მაგრამ ეს ძველად მიღებული იყო, რადგან გარკვეული იყო „დაწყებითი“ ფორმაც. იგივე მწერლობა, თუ ჰსურს „საზღვრული დასაწყისი“ აღნიშნოს, „დაწყებითს“ ფორმას მიმართავს. **მინჩხი:** „გახვედ საფლავით“; „სიყრმით განვე“. **მტბევარი** „დაწყებითს“ ფორმასაც ხშირად მიმართავს: „წინასწარმეტყველა რა ადამისით გან მეშვიდემან ენუქ ქრისტესთვის“ (აქ რიცხვითი დასაწყისია); „იხსნა ეგვიპტით“; „აღიღე უღელი ნეტარო სიყრმით გან“; „გამოჩნდა გალილეით ქრისტე“; „მოჰკალ დასაბამით“ გან მკვლელი ჩვენი“; „შეიჭურვე სიყრმით გან“. „ანკვირიით (ქალაქს) აღმოსცენდი“; „გეტვირთა შენ საფასეი იგი ღმერთეებისა სიმდიდრეთაი სიყრმით განვე“; „რომელი პირველით განვე იყო ღმერთი“; „აღიღეთ თქვენ მოსწრაფედ უღელი ტკბილი სიჭაბუკით განვე“; „საუკუნით ბან დაძინებულთა“; „ამიერით გან ან განა ხლდი“.

მაგალითების მოყვანას აღარ გავაგრძელებ ისედაც ცხადია:

მე სრული უფლება მქონდა „სალომეს“ თარგმანში მეხმარა (მხოლოდ შიგადაშიგ) ქართულის ძველი ფორმა, რომელიც უკეთესად გადმოსცემს ბიბლიის სურნელს. გარდა ამისა: როცა შეუდგებიან აკადემიურად განსაზღვრას, თუ სად იხმარება „საგან“ და სად „ითგან“, კრიტერიუმად „დაწყებითი“ ფორმის აღმოჩენაც უნდა მიიღონ, რომელიც ჩვენს ძველს ლიტერატურას გათვალისწინებული ჰქონდა.

გრიგოლ რობაქიძე.

ბიბლიოგრაფია.

გეოგრ ფიის ახალი სახელმძღვანელო. ქალების გიმნაზიის მასწავლებელმა ლ. სტავინსკიმ შეადგინა საქართველოს გეოგრაფია ორ ნაწილად. წიგნის პირველი ნაწილი დასავლეთ საქართველოს გეოგრაფიული აღწერა უკვე წარედგინა ქართულ ენაზე განათლების სამინისტროს; ხოლო მეორე ნაწილი აღმოსავლეთი საქართველო მზადდება დასაბეჭდად. ეს მოვლენა საყურადღებოა მით უფრო, რომ ჩვენი ვინაობის სარკე, ხელთ აღვია უცხო ტომის შვილს, რომელსაც უცხოვრია ჩვენს ქვეყანაში ოცდაათ წელზედ მეტი და ყოველი ჩვენი ავკარგი კარგათ იცის.

ამ სახელმძღვანელოში საყურადღებოა ის ალაგი სადაც პატივცემული ავტორი ახასიათებს საქართველოში მცხოვრებ ხალხს. თუ აქამდის ყოველი ვინდარა შეგნებულად თუ შეუგნებლად [illegible] ათას გვარ დამცირებით გვიხსენიებდა სტავინსკის სიტყვით ყველა ეს ბათილდება.

სტავინსკი ძველ საქართველოსაც არ ივიწყებს და ამბობს: ბაგრატის ტაძრის სილამაზე და სხვა ყველა ასეთი მოწმობს იმას, რომ ძველ ქართველებს საკმაოდ ჰქონდათ განვითარებული ესთეტიური გემოვნება; წინაამდეგ შემთხვევაში ასეთი ლამაზი ხუროთ-მოძღვრების მოთხოვნილება არ იქნებოდა. „უცხოელების შესახებ მეტად საყურადღებო ხაზი აქვს გავლებული. მაგალითად ოსების შესახებ“ სწერს:

„ოსებს არა აქვთ, მწერლობა და ენა განვითარებული, მათ მოელით გადაგვარება, თუ საქართველოში სხვა ძლიერი ერი გაბატონდება; ვინც ეს იცის, ის საქართველოს ერთგულია, ვინც არ იცის ოსი ღალატობს ჯერ თავის თავს, მერე დემოკრატიულ საქართველოს ტერიტორია საქართველოში ოსებს არ შეიძლება ქონოდეთო“.. ამ სახელმძღვანელოში იმდენი საყურადღებო ერთგვარი საბუთებია, რომ რაგინდ იგი ნაკლებ მიზანშეწონილი იყოს მაინც ღირსია დაიბეჭდოს თუნდაც უბრალო საკითხავ წიგნად., ამიტომ ჩვენ ვფიქრობთ განათლების სამინისტრო ამ მასალას ან ასე ან ისე გამოიყენებს და მისცემს მას შესაფერ მსვლელობას.

მიხ. დევაძე.

ჩვენი კორესპონდენტები

ს. ხაშმი.

ს. ხაშმის თეატრში წარმოდგენილი იქმნა შემდეგი პიესები: 1.) სიკვდილი ჩრდილოეთში; დრამა 1 მოქმედებათ ს. ერთაწმინდელისა. 2.) გაჭირვებული სტუდენტი, ვოდევ. 4 მოქ. ერ. ბილანიშვილისა, 3.) ქართველი სტუდენტები, კ. 1 მ. შ. გომართელისა.

შემოვიდა 2600 მანეთი რომელიდანაც 1000 მან. გადაეცა ბიბლიოტეკას და 1000 მან. ერ. ბილანიშვილის პიესის გამოსაცემად; და 600 მანეთი გადაეცა ს. ხაშმის თეატრს. ღვინობისთვის 10-ს დაიდგა თეატრის სასარგებლოდ:

1. სოფლის ფერშალი: ვოდ. 1 მ. ჟორჟოლიანისა 2. ქართველი სტუდენტები: კომ. 1 მ. შ. გომართელისა 3.) შარჟი „ოტელლო“ ერ. ბილანიშვილისა

მონაწილეობდნენ პიესებში:

ქ-ნი ტასო ხაბაზიშვილი, ბ. ბ. ერ. ბილანიშვილი, კაკო და გიორგი ქ აბრიშვილი.

პიესებმა ჩვეულობრივ მხიარულად ჩაიარა.

შემოვიდა 4800 მანეთი, რომელიც გადაეცა ს. ხაშმის თეატრს. კვირას ღვინობისთვის 17 ს ადგილობრივ გვარდიის სასარგებლოდ გაიმართა წარმოდგენა იმავე ძალებით.

პიესებმა ჩვეულობრივ ჩაიარა შემოსავალი იყო 3580 მანეთი, რომელიც გადაეცა ადგილობრივ გვარდიის რწმუნებულს იოსებ ქოქიაშვილს.

დიდ მადლობას ვწირავთ ბ. ბ. ერ. ბილანიშვილს და კაკოს, რომ დაეხმარნენ, როგორც ბიბლიოთეკას ისე გვარდიას და თეატრს.

ხაშმელი გლეხი.

წერილი რედაქციის მიმართ.

ბ-ნო რედაქტორო!

გთხოვთ თქვენს პატივცემულ გაზეთში მომითავსოთ შემდეგი წერილი: ყველა კულტურულ ქვეყნებში ხელშეუხებლად დაცული არის სახაზინო სიმდიდრე. კანონები და დადგენილებანი სათანადო პასუხისმგებლობის ქვეშ აყენებს ყველა იმათ, ვისაც სახელმწიფო ქონება აბარია და სასტიკი სასჯელით ემუქრება წესრიგის დამრღვევთ. საქართველოს რესპუბლიკის ქონებაც ამ წესითა და ამ კანონით უნდა ინახებოდეს, მაგრამ სამწუხაროთ ამ მხრივ ჩვენ ჯერ ჯერობით სიტყვებისა და სურვილების ფარგლებს ვერ გავსცდით.

აქ ჩვენ გვინდა შევეხოთ მხოლოდ ერთს სამწუხარო მოვლენას: თბილისის ქუჩებზე ყოველ დღე შეამჩნევთ, როგორც სამხედრო, ისე სხვა საზოგადოებრივი უწყების „დვუკოლკებ“-ს, რომელთაც პატრონის ხელი არ ეტყობათ; ასეთსავე მდგომარეობაში მყოფ ცხენებს უწყალოდ მიერეკებიან და შთაბეჭდილება ისეთი რჩება თითქოს თბილისს მტერი შემოესია და ჩვეხმა „ობოზ“-მა ერთი დღის განმავლობაში 100 ვერსტი უნდა განვლოს. არავინ ჰფიქრობს იმაზე, რომ ასეთი მოპყრობის შემდეგ ამ ცხენებიდან და „დვუკოლკებიდან“ აღარაფერი დაგვრჩება. სად არიან ამ დროს „უფროსები“, სად არიან ადამიანები რომელნიც პატივსა სცემენ კანონსა და რომელთაც გული შესტკივათ რესპუბლიკის სიმდიდრეზე? ნუ თუ არავინ არ გრძნობს რომ ეს ცხენები და „დვუკოდაები“ რომელთაც დღეს ასე უმოწყალოდ ეპყრობიან შემდეგში კიდევ დაგვჭირდება? ნუ თუ ჩვენი სამხედრო პირები,—რომელნიც დღის ამ უწყებაში მსახურებენ,—ვერ გრძნობენ იმას, რომ ჩვენს რესპუბლიკაში, სადაც ჯერ არაფერი არ იქმნება,—უნდა გაუფრთხილდეთ სახელმწიფო ბონების წინასწარ გაფუჭებას. სამხედრო სამინისტროში ამის შესახებ იყო მსჯელობა და გამოიცა საგანგებო განკარგულებაც, რომელიც კრძალავდა ასეთს დაუდევრობას, მაგრამ მაინც როგორც ეტყობა ეს განკარგულება არ სრულდება. აშკარა ჩვენი უფროსები ვერ არიან თავიანთი მოვალეობის სიმაღლეზე. ჩვენი ოფიცრობა საესებით დამორებულია საზოგადოებრივ აზრს. ასეთს უფროსებს იმდენი მოქალაქეობრივი გამბედაობა მაინც უნდა შესწევდეთ რომ თავიანთ საპასუხისმგებლო თანამდებობა საქსებით დასტოვონ და ამით რესპუბლიკაც გადაარჩინონ განადგურებას.

ლევან აბაშელი.

სარედაქციო კოლეგია.
მთავარი რედაქტორი: ხპ. კედია.

თვალები ავადმყოფების
ექიმი
მ. გოლშტეინი
სათვალეების შერჩევა. ავადმყოფების მიღება დილის 8 ს დან 11 ს-მდე; საღამოს 2—7 საათამდე.
ნიკოლოზის ქ. № 32.

სამკურნალო
ელექტრონის რენტგენის და სინათლის
მიხეილ გედევანიშვილისა
დილით 12—2 საათ. საღ. 6—8 საათ. არის საწოლები. ყორღანოვის ქ., 20, ვერაზე. ტელ. 9—71. 3102. თვ.

დაბრუნდა და განახლა ავადმყოფების მიღება.
ექიმი
მ. ო. ზანდუკელი
შინაგან და ნერვების ავადმყ. ელექტრონით წამლობა.
ავადმყ. მიღება საღ. 5-7 ს, ანასტასიას ქუჩა № 3 ტელეფ. 9—31.
№ 3207.

მატარებელთა მიმოს[ვლა]
ღვინობისთვის 10-დან 1920
თბილისიდან გადი[ს]
№ 3 ბათომისაკენ 10 ს. 38 წ.
ბათომში ჩადის [illegible]
№ 9 ფოთისაკენ 5 ს. 34 წ.
ფოთში ჩადის 10 ს. 45 წ.
№ 7 ბათომისაკენ 10 ს. 28 წ.
ბათომში ჩადის 5 ს. 52 წ.
№ 19 ბორჯომისაკენ 3 ს. 19 წ.
ბორჯომში ჩადის 11 ს. 25 წ.
ხალოღლისკენ 7 ს. 20 წ. დღ.
№ 4 სანაინისკენ 8 ს. დილ.
სანაინში ჩადის 5. ს. საღ.
კახეთისკენ 8 ს. 30 წ.
თბილისისკენ მოდი[ს]
№ 10 ფოთიდან 3 ს. 51 წ.
თბილისში მოდის 9 ს. 16 წ.
№ 4 ბათომიდან 4 ს. 9 წ.
თბილისში მოდის 1 ს. 1 წ.
№ 8 ბათომიდან 11 ს. 37 წ.
თბილისში მოდის 7 ს. 36 წ.
№ 20 ბორჯომიდან 12 ს. 22 წ.
თბილისში მოდის 7 ს. 47 წ.
ხალოღლიდან 12 ს. 10 წ. დღ.
№ 4 სანაინიდან 7 ს. 30 წ.
თბილისში მოდ. 3 ს. 20 წ.
კახეთიდან თბილისში მოდ 8 ს. [illegible]

ქუთაისში
ექიმი
ისაკ იაკობის-ძე
მინოვიჩ[ი]
ღებულობს შინაგან და ბავშვთა [სნე]ლებიან ავადმყოფთ.
ყოველ დღე დილის 10-12 ს. და 5-7. ს. ქარვასლის ქუჩა, № 5 (ბაზარი) ბინა ყოფილი ექ. ჰოლომ[...]
№ 3[...]

იყიდება
ტუალეტ[ი]
წითელი ხისა და ტყავის [...]ვარძელი კაბინეტისათვ[ის]
მაღაზია „სალონ კოტი“ ვერის მართი № 7.
2—1

იყიდება
სახტუმრო მოწყობილება, ბინეტი, მოსასვენებელი [...]ხი, სასადილო დარბაზ[...]
მაღაზია „სალონ კოტი“ ვერის მართი № 7.
2—1

და ეხლა მუშებმა უნდა დაარღვიონ ეს ხელშეკრულება იმისთვის რომ მხარი დაუჭირონ ოფიციანტებს და ლაქიებს. რომელთანაც მათ როგორც საერთო არ ჰქონდათ. აი, კავშირის მიერ გადაჭარბებული უფლებების მითვისება. როგორ არღვევს და სპობს სრულიად კანონიერ ურთიერთობას და მეორე კავშირის თავისუფლებას. მე თქვენ გეკითხებით: ეს განა კავშირის თავისუფლებაა? მე ვფიქრობ, რომ ეს არის ისეთი თვითნებობა, რომელიც არც ერთ ქვეყანაში არ უნდა იყოს.

ხპ. კედია (ადგილიდან —ამას ბოლშევიკები ჩადიან!

ალ. ასათიანი.—დიახ, ამას ბოლშევიკები ჩადიოდენ, მაგრამ ეხლა გონს მოდიან და საწინააღმდეგო წესები შემოიღეს. არამც თუ ეს, გაფიცვები იქ სრულიად აღკრძალეს და გაფიცვისთვის იქ კიდეც ხვრეტენ. ერთი უკიდურესობიდან მეორე უკიდურესობაში გადავარდნენ.

ბატონებო! თუ რა საშინელ სახეს ღებულობს ეს უდიდეს მნიშვნელობის საქმე ეს მრავალ მაგალითიდან სჩანს. ჩვენ ამას უყურებთ როგორც უფლებრივ საკითხს. აი, მაგ. აიღეთ მუშათა კავშირების მოღვაწეობა სოხუმში. სოხუმის მაგალითი იმიტომ მომყავს, რომ მე და მომხსენებელი იქ ვიყავით და ამ საქმეს გავეცანით იქ არსებობს საქონლის გადამტვირთავი რამოდენიმე არტელი გემის, ზღვის, ნავთსადგურის, და სხვა.

ეს არის საშინელი ციხეები, რომლებიც აუცილებლად უნდა გაიაროთ, რომ ზღვიდან ხმელეთზე გადახვიდეთ და საქონელი გადაიტანოთ. ეს არტელები მოქმედებენ თავის წესდებებით. წევრად ადვილად არავის იღებენ. ვინაიდან მსურველი რომ ბევრი აღმოჩნდეს შემოსავალი მოაკლდება წევრებს- არტელიდანაც არავინ მიდის რაც უნდა შემცირცირდეს მუშაობა, მათს ხელში ხელფასის მომატება და ისეთს ფასს დააწესებენ, რომ ყველას აკმაყოფილებდეს. ეხლა იქ სამუშაო ხუთჯერ ექვსჯერ ნაკლებია, ვინემ ომამდე იყო, გადამტვირთავთა. რიცხვი კი ერთი სამად მეტია. მუშაობენ მორიგეობით. ერთს დღეს ერთი ჯგუფი, მეორე დღეს მეორე და სხვა როდესაც ერთი კაცის მაგიერ ხუთი ღებულობს ჯამაგირს, ცხადია ამით მათი შრომის ნაყოფი ერთი ხუთად ძვირი ჯდება. ეს კი მთელი ხალხის დაზარალებაა მაგრამ ეს კიდევ არაფერი. სოხუმს ნავთსადგური აქვს. ოკეანეს გემები მოშორებით უნდა გაჩერდენ. საშუალო გემები კი ადვილად ადგება ნაპირს. ეხლა გადამტვირთავთა არტელების დადგენილებაა, რომ არც ერთი გემი არ მოდგეს ამ ბაქანს, რომ ამით გადამტვირთავთა ერთს არტელს—მენავეთ გვერდი არ აუხვიოთ. თქვენ აუცილებლად მათი უნდა მისცეთ ბარგი და მათ ნავში უნდა გადახვიდეთ. ბატონებო, გეკითხებით თქვენ: ეს არის თავისუფლების დამყარება? ეს არის ცხოვრების გაიაფება? ეს პირდაპირ სონოაის შექმნაა. ბ. მომხსენებელი იქ იყო და მან კარგად იცის. რომ სოხუმის ნავთ სადგური გაუქმებულია. ჩვენ იქ ყოფნის დროს მრავალჯერ გვქონდა ბედნიერი შემთხვევა გვეხილა თუ როგორ აწამებდენ ხალხს საშინელს ცუდს ამინდშიც იმისთვის, რომ ათიოდე მენავეთა მადა დაეკმაყოფილებინათ. მხოლოდ ჯარები თუ იქნებოდა გადასხამი, მაშინ მისცემდენ ნებას, რომ გემი ბაქანაზე მიმდგარიყო. ასეთს ველურობას, რასაკვირველია, არც ერთს კულტურულ ქვეყანაში არ მოითმენდენ. ჩვენში კი ამას პროფესიონალურ კავშირის თავისუფლებას ვეძახით. დააღწიეთ თავი ზღვას გარეთ ხუთი არტელი და ყველას მიეცით ფული. საქონლის, ბარგის სახლში მიზიდვა გსურთ, თქვენი ცხენი რომ გყავდეთ, არ გაქვთ საშუალება თვითონ წაიღოთ ბარგი თუ მაინც წაიღებთ, მედროგეების კავშირის რწმუნებული თქვენ მაშინვე შროტს მოგავწვდის. ან ვთქვათ სოფლიდან ცხენით ან ზურგით თამბაქო მოიტანეთ თქვენ არ გაქვთ უფლება, რომ საწყობში თქვენი ხელით შეიტანოთ. ამასწინეთ იქ თამბაქოს პლანტატორთა ყრილობა იყო. ერთმა გლეხმა შემდეგი თავგადასავალი უამბო კრებას: ჩემი ცხენით ჩამოვიტანე რამოდენიმე ფუთი თამბაქო მივიტანე საწყობში, დავაპირე თამბაქოს შეტანა, არ დამანებეს გადამტვირთავ მუშებმა. დიდი ვეომე, უმტკიცე: თამბაქო ჩემის ხელით დამიმუშავებია, ჩემი ხელით აქამდე მომიტანია და აქ შენ რად უნდა მოგცე ფული მისი საწყობში შეტანისათვის. არაფერი გამივიდა შეტანით მოვასწარი შეტანა, მაგრამ ფული მაინც გადამახდევინესო.

მე გეკითხებით თქვენ: ასეთი მდგომარეობა ჩვენი ეკონომიურ ცხოვრებას შლის თუ არა. ის ამეფებს თუ არა მუქთახორობას, აძვირებს თუ არა ცხოვრებას და ამის შემდეგ მე მინდა ვუპასუხო ბ. თევზაიას, რომელმაც ჩვენ ფრაქციას გადმოძახა: თქვენ რა მიმართულება ხართ ერთი გაზეთიც ვერ გამოგიციათო. ეს, ბ. თევზაია აიხსნება იმ საშინელი მდგომარეობით რომელიც თქვენ შექმენით მუშათა საკითხში და რომლის ზოგიერთი მაგალითი მე თქვენ მოგიყვანეთ. ერთს მშვენიერს დღეს მუშებმა დასტოვეს საქართველოს სტამბა, როგორც კი სრული ანგარიში. მიიღეს ეს იყო აღდგომის წინ. სადღესასწაულო ნომერი არ გამოუშვეს. მათმა კავშირმა უკანონოთ აღიარა მათი წასვლა. არ დაუჭირა მხარი მათს მთხოვნელებს. ისინი მაინც არ დაბრუნდენ. გამოვიწვიეთ მორიგებელს კამერაში. არ გამოგვყვენ. მივმართეთ შრომის სამინისტროს. გავიდა თვეები, ვერაფერს გავხდით. მათი უკანონო მოთხოვნილება დავვკმაყოფილებინა, ისინი ახალს მიზეზზე იყვენ მოწყობილი და ჩვენთან არ დაბრუნდენ, ეხლა კავშირში სხვა ახალ მუშების აყვანის ნებასაც არ გვაძლევს: ჩვენ მხარი უნდა დავუჭიროთ პოსტ ფაქტუმის მუშები გაფიცვას და მათ გაფიცული თვეების ქირა უნდა მივსცეთო. რამდენი ზარალი ვნახეთ ქონებრივი და მორალური მათ წასვლის გამო, როცა ყველა ორგანოებმა უკანონოთ აღიარეს და კიდევ ჩვენ მათი ჯამაგირი უნდა ვიხადოთ მაშინ, როდესაც ისინი ერთი კვირაც არ ყოფილან გამცდარი. ასეთია, ბ.-, „საქართველოს შეჩერების ისტორია და ამის შემდეგ ბ. თევზაია არ უნდა კითხულობდეს, თუ რატომ არის, რომ მთელი პოლიტიკური მიმდინარეობას გაზეთი გამოცემას საშუალება ესპობა.

არსებული ვითარების დაკანონება?

ეხლა მე მინდა დაგკითხო თქვენ: რა ფასი ექნება ისეთი შრომის კანონის გამოცემას, რომელიც ჩვენ მიერ რევოლიუციურ ხანაში ნაჩქარევად მიღებულ წესებს, სრულიად შეუწყნარებელს წესებს, თითქმის სავსებით დაადასტურებს სალიკვიდაციო ხარჯების შესახებ. კანონპროექტის უკანასკნელი 91 მუხლი გარკვეულად ამბობს, რომ 1918 წ. 14 იანვრის დეკრეტი ძალაში რჩება. კანონპროექტში მოიპოება აგრეთვე 14 მუხლი, რომელიც ზოგადათ აკანონებს შრომის საკითხში გამეფებულს თითქმის ყველა წესებს. ეს მუხლი ამბობს: „შრომის ხელშეკრულების პირობა და მოკიდებულია მხარეთა შეთანხმებაზედ. ნამდვილად არ ჩაითვლება ისეთი პირობა, რომელიც ეწინააღმდეგება ზნეობის წესებს, მის დამდებთ სასამართლოთი სარგებლობის უფლებას უზღუდავს და და აგრეთვე პირობა, რომელიც აუარესებს მშრომელის მდგომარეობას წარმოებაში, შანაურს წესრიგისა და შრომის დამცველ კანონებით დაწესებულ პირობებთან შედარებით“. ამ მუხლის მეორე ნახევარში რა გნებავთ რომ არ შეიძლებოდეს იგულისხმოთ. ყოველივე ცვლილება მუშათა საკითხში, თუ არ იცის და პროფესიონალურ კავშირს მოესურვება, მშრომლის მდგომარეობის გაუარესებად იქნება მიჩნეული, თუ კოლექტიურ ხელშეკრულებით, ან პროფესიონალური კავშირის თუ სატარიფო პალატის დადგენილებით დამყარებულია მრეწველობისათვის ეს თუ ის ბუტანელი წესები, მათი შეცვლა უკვე აღარ შეიძლება თუ ყველა ეს ორგანოები და მუშები არ შეთანხმდა. რომ ეს ცვლილება „არ აუარესებს“ მუშათა მდგომარეობას.

თქვენ მოგეხსენებათ რა ზომად დაეცა ჩვენში შრომის ნაყოფიერება. ეს ჩვენ სრულს ეკონომიურს კრახს გვიმზადებს. თქვენ, ყოველივე ამას მსოფლიო ომს აბრალებთ, მაგრამ საკაჭრო სამრეწველო პალატის მიერ მოხდენილმა წარმოებათა შესწავლა და თვით თქვენს უწყებებში შეკრებილი სტატისტიკა გვარწმუნებს, რომ შრომის ნაყოფიერება სწორედ ომის დასრულების შემდგომ დაეცა საშინლად. ზოგიერთ დარგში შრომის ნაყოფ ერება ომის დროს კიდეც გაიზარდა. შემდგომ რევოლიუციის დროს შრომის ნაყოფიერება განახევრდა და კიდევ მეტადაც დაეცა. ეხლა ვთქვათ სრული გაღატაკების თავიდან ასაცდენათ მუშები შეუთანხმდენ მწარმოებელს და ხელფასის და სხვა პირობების გაუმჯობესებასთან ერთად თანხმდებიან 8 საათის მაგიერ 9 საათი იმუშაონ. ან შვებულებაში შეამოკლონ, ან შეთანხმებით უარი თქვენ ზოგიერთს ასეთ გადაჭარბებულ უფლებაზე, რომელსაც მათთვის არაფერი სარგებლობა არ მოაქვს და წარმოებას კი აზიანებს. კანონპროექტის მეთოთხმეტე მუხლის შემწეობით ყოველივე ასეთი ცვლილებანი, რომელსაც შეიძლება დიდათ სასარგებლოც იყოს მუშაობისაავის, და არა გარეგნულად სასარგებლო, არამედ არსებიდათ და აუმჯობესდეს მის ქონებრივ მდგომარეობას, მრავალს შემთხვევაში შეუძლებელი გახდება. უთუოდ გამოჩნდება, პალატა ცენტრი ან სხვა რომელიმე ორგანო რომელიც თავს მუშები ინტერესების დამცველად იახავს და დაიწყებს დავას, რომ ეს ცვლილება „აუარესებს მშრომელის მდგომარეობას“. დაუმტკიცეთ ეხლა თქვენ მათ, რომ მუშებისთვის გაცილებით უფრო სასარგებლოა რვა საათის მაგიერად ცხრა იმუშაოს და მაძღარი იყვეს, ვინემ იმუშაოს ოთხი საათი და სიმშილით ის და მისი ოჯახი სულს ლევდეს.

არ უნდა დავიწყოთ, ბ. ბ. რომ უკიდურესმა, შეურიგებელმა პოლიტიკამ პროლეტარიატს ვერსა, ვერ მიანიჭა ბედნიერება და მდგომარეობის გაუმჯობესება. თქვენ მალე დაინახავთ, რომ როდესაც რუსეთში ბოლშევიზმი დაეცემა პროლეტარიატი დარჩება დაუძლურებული დაქსასული და მას არამედ თუ არ შერჩება დემოკრატიულ წრეების ის თანაგრძნობა, რომელიც მას ჰქონდა ბოლშევიკურ რევოლიუციამდე არამედ მის წინააღმდეგ იქნება დარაზმული მთელი ხალხი, მთელი დემოკრატი[...] თს მოვლენებს ევროპაშიც ჰქონ[...] გილი გაიხსენეთ შარშანდელი ინგ[...] გაფიცვა, ან საფრანგეთის [...] სპორტის მუშების გაფიცვა წ[...] ან გერმანიის მრავალი გაფიცვ[...] შების მოთხოვნილება გადაჭარბე[...] იყო ბუტანელი და საზიანო მთელი [...] ნისთვის და არა მარტო კაპიტალ[...] ბისთვის ამ გარემოებამ გამოიწვია [...] ლი ხალხის აიხდრება გაფიც[...] წინააღმდეგ. აუარებელი ხალხი [...] სამუშაოდ გაფიცულების წინაა[...] ეს გაფიცვები სასტიკად დამარ[...] წინეთ როდესაც პროლეტარიატი [...] თხოვნილებანი უფრო ზომიერი [...] მისი გაფიცვები კი ბრძოლა [...] ტიაში თანაგრძნობას იწვევდა. [...] როდესაც პროლეტარიატი შეურიგ[...] ომს უცხადებს მთელს არსებულ [...] ნომიურს ურთიერთობას, მის წინა[...] დეგ ირაზმება არა მარტო კაპიტა[...] ტები არამედ საზოგადოების დანარ[...] წრეებიც და ამ გზით, ვარწმუ[...] პროლეტარებს თქვენ ვერ განიჭებ[...] ნგრძლივ გამარჯვების.

მუშათა ინტერესების დაცვამ ჩვ[...] თავიდანვე მავნე მიმართულება მი[...] გარეგნულად აკმაყოფილებთ შეუგნ[...] მასსის თავმოყვარეობას: აძლევთ [...] განუსაზღვრელ უფლებებს და ეს [...] ვერ ხედავს, რომ ამ გადაჭარბებულ [...] რმოებისთვის მიუღებელ უფლებებ[...] ცემასთან ერთად მათ ერთმევათ [...] პური და მათი ქონებრივი მდგომარ[...] ბა დღითი დღე უარესდება. მხო[...] ამით აიხსნება რომ ევროპის მუ[...] გარეგნულად ნაკლები უფლებები [...] მაგრამ ჩვენ მუშებზე ერთი ხუთად [...] ცხოვრობენ.

მე აღვნიშნე ბ. კანონპროექტის [...] ვარი დეფექტები იმედი მაქვს, რომ [...] ანგარიშს გაუწევთ ჩვენი ეკონომ[...] ცხოვრების სახიფათო მდგომარე[...] და ნაჩქარევათ არ მიიღებთ კანონპ[...] ქტის იმ ნაწილს, რომელიც ყოვ[...] მიუღებელ წესებს აკანონებს. ამის [...] სახებ ჩვენს შესწორებებს მუხლო[...] განხილვის დროს გაგახსენებთ.